

Selvitys konsernirakenteen tiivistämisestä

Konserni- ja elinvoimajaosto

8.5.2018

Sisällysluettelo

1.	Toimeksianto.....	1
1.1	Taustaa.....	1
1.2	Konserni- elinvoimajaoston toimenpide-ehdotukset konsernirakenteen tiivistämiseen	2
2.	Mikkelin kaupungin konserniohjaus	4
2.1	Konserniohjauksen nykytila	4
2.2	Konserniraportointi ja -valvonta	4
2.3	Konserniohjauksen kehittäminen	4
2.4	Konsernikysely	5
2.5	Uusi konsernistrategia vastaa konserniohjauksen haasteisiin	7
2.6	Yhteiset tukipalvelut ja konserniyhteistyö.....	9
3.	Mikkeli-konserni.....	11
3.1	Konsernirakenne 2018	11
3.2	Konsernirakenteet muissa kaupungeissa.....	13
4.	Yhteisökohtaiset tarkastelut	15
4.1	Liikelaitokset	15
4.1.1	Mikkelin Vesiliikelaitos.....	15
4.1.2	Otavan Opisto	16
4.2	Tytäryhtiöt.....	17
4.3	Liiketoimintayhtiöt.....	18
4.3.1	Etelä-Savon Energia -konserni	19
4.3.2	Metsäsairila Oy	20
4.4	Kiinteistö- ja asuinliiketoimintayhtiöt	21
4.4.1	Kiinteistökehitys Naistinki Oy.....	22
4.4.2	Mikalo Oy	23
4.4.3	Mikkelin Asumisoikeus Oy	24
4.4.4	Mikkelin Opiskelija-asunnot Oy (MOAS).....	24
4.4.5	Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy (MIKKO)	26
4.4.6	Mikkelin Jäähalli Oy.....	27
4.5	Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt.....	27
4.6	Palveluyhtiöt	28
4.6.1	Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy	29
4.6.2	Etelä-Savon Koulutus Oy	30
4.6.3	Mikkelin Ravirata Oy	31
4.7	Osakkuusyhtiöt ja muut yhtiöt.....	32
4.7.1	Osakkuusyhtiöt	32
4.7.2	Muut yhtiöt	33
4.8	Säätiöt	34
4.8.1	Haukivuoren Vanhustentalosäätiö.....	35
4.8.2	Kyyhkylä-säätiö	35

4.8.3	Suomen elinkeinoelämän keskusarkiston säätiö	36
4.8.4	Karjala-tietokantasäätiö.....	36
4.9	Kuntayhtymät.....	37
4.9.1	Etelä-Savon Kampuskiinteistöt -kuntayhtymä	37
4.9.2	Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä	38
4.9.3	Etelä-Savon Maakuntaliitto.....	38
4.9.4	Vaalijalan kuntayhtymä.....	38

1. Toimeksianto

1.1 Taustaa

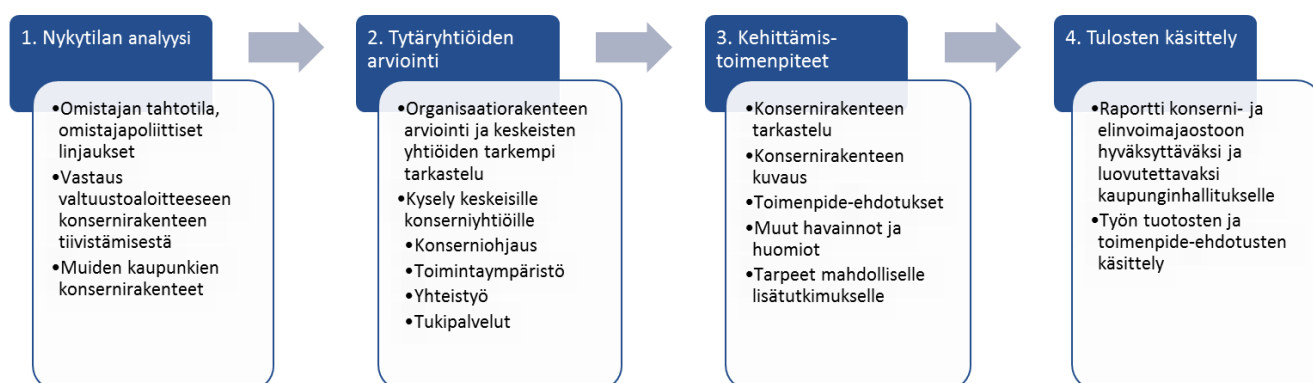
Konserni- ja elinvoimajaosto päätti kaupunginhallituksen linjauksena perustaa työryhmän ja käynnistää konsernirakenteen tiivistämistä koskevan selvityksen. Konserni- ja elinvoimajaosto selvittää kaupungin konsernirakenteen tiivistämistä ottaen huomioon aiemmin hyväksytyt omistajapolitiittiset linjaukset sekä muut tilayhtiöiden yhdistämisistä koskevat selvitykset. Selvityksen tavoitteena on läpikäydä Mikkelin kaupunkikonsernin tärkeimmät yhtiöt ja arvioida yhtiöiden tehtävää osana kaupunkikonsernia. Konserni- ja elinvoimajaosto laatii selvityksen pohjalta kaupunginhallitukselle esityksen konsernirakenteen tiivistämisestä.

Konserni- ja elinvoimajaosto nimesi kokouksessaan valmisteluun työryhmän, johon kuuluvat:

- Olli Marjalaakso pj.
- Markku Aholainen
- Outi Kauria
- Raimo Heinänen
- Jukka Saikkonen
- Arto Seppälä ja
- Timo Halonen

Työryhmän teknisenä sihteerinä on toiminut konsernitarkastaja Aleksi Paananen.

Työryhmä kokoontui kuusi kertaa ja lisäksi selvitystä käsiteltiin konserni- ja elinvoimajaoston yhteisessä ilta-koulussa.

Kohti konserniajattelua

Uusi konserniajattelu on yksi uudistetun kuntalain keskeinen lähtökohta. Vuoden 2017 kuntalain uudistuksessa esimerkiksi kriisikuntakriteerit tullaan mittaamaan konserniluvuista. Tämä velvoittaa kiinnittämään huomiota mm. konserniveran kehitykseen.

Uuden strategian lähtökohdat

Mikkelin kaupungissa valmistellaan tämän selvityksen kanssa samaan aikaan konsernistrategiaa. Konsernistrategia on jaoteltu erilaisiin kehitysohjelmiin, joista yksi on elinvoimaohjelma. Elinvoimaohjelman valmistelukonaisuuteen linkittyy myös tämä selvitys konsernirakenteen tiivistämisestä.

Konsernirakenne on elänyt vuosien varrella jonkin verran. Suurin rakennemuutostyö on tehty kuntaliitosten yhteydessä, jolloin liitoskuntien yhtiöitä on sulautettu muihin yhtiöihin toimialaperusteisesti. Liikelaitoksien, taseyksiköiden yhtiöittäminen ja edelleen myynti sekä uusien yhtiöiden perustaminen ovat tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet myös Mikkelin kaupungin konsernirakenteisiin.

Konsernirakennetta arvioidessa perustan omistukselle voidaan jäsentää seuraavien kysymysten avulla:

- ***Miksi omistetaan?***
- ***Miten omistetaan?***
- ***Mikä on omistuksen strategisuus?***
- ***Miten yhtiö toteuttaa kaupungin strategiaa ja millä tavalla yhtiö on merkityksellinen strategian toteuttamisessa?***

Selvitystyössä on hyödynnetty aikaisemmin tehtyjä selvityksiä, konserniyhtiöiden kuulemisia konserni- ja elinvoimajaostossa sekä saatua kyselyaineistoa yhtiöistä. Lisäksi taustatietoa on saatu myös muista käynnissä olevista strategisista valmistelumateriaaleista. Selvityksen tavoitteena ei ole ollut olla pelkkä konsernirakenteen nykykuvaus, vaan se sisältää myös konkreettisia toimenpide-ehdotuksia ja kehittämisvaihtoehtoja.

1.2 Konserni- elinvoimajaoston toimenpide-ehdotukset konsernirakenteen tiivistämiseen

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- **Konserniajattelun terävöittäminen**
 - Laaditaan johtamisen laatujärjestelmä, joka tukee konserniyhtiöiden välistä yhteistyötä
 - Annetaan jatkossakin riittävä tuki ja ohjaus konserniyhtiöille
 - Konsernin yhteisiä tapaamisia lisää
 - Konserni tutuksi myös kaikille mikkeliiläisille
- Aktiivinen ote kehittämisalustoja kohtaan:**
- **EcoSairila-kehittämisalusta**
 - Yhteistyö tiiviiksi
 - Kiertotaloudelle selkeä toimintamalli ja yhteinen hallinto
 - Alueen toimijoille yhteinen vaikuttamisfoorumi
- **Kalevankankaan kehittämisalusta**
 - Selkeä toimintamalli ja yhteistyön hallinto
 - Roolit ja vastuut selväksi
 - Kehittämisalustan sopimusmallin laadinta
 - Kalevankankaan alueen yhtiöiden tulee laatia yhteistä toimintaa tukeva sopimus, jolla ohjataan toimintaa.
 - Alueen liiketaloudellinen hahmottaminen
 - Tavoite rakentaa alueen rakenteet pitkällä aikavälillä siten, että:
 - Vähemmän kiinteistöyhtiöitä alueella
 - Toimijoiden omien roolien tunnistaminen koko alueella
 - Liikuntapalvelut, opiskelu, tutkimus ja testaus
 - Yritysten sijoittuminen alueelle
 - Selvitetään Xamkin vetovastuuta Kalevankankaan kehittämiseen
 - Xamkilla tällä hetkellä suuri intressi Kalevankankaan alueella
 - Saimaa Stadiumi Oy on profiloitunut isojen tapahtumien järjestäjäksi
 - Kaupunki kuitenkin määrittelee strategiassa vetovastuiden sisällöt osana kehittämisalustaa
- **Mikkelin matkailu- ja tapahtumatoimintaa on koordinoitava yhteistyössä**
 - Mahdollinen eri yhtiö tapahtumamarkkinointiin (Esim. Mikkelin matkailu Oy:n hyödyntäminen)
 - Myynnin ja markkinoinnin **tukeminen, verkostot ja resursointi** nykyistä tehokkaammaksi konsernin yhteistyönä
 - Sitoutetaan yritykset mukaan

- Konsernin yhtiöiden yhteistyön merkitys:
 - Ravirata Oy
 - Mikkelin Jäähalli Oy
 - Saimaa Stadiumi
 - Mikkelin Mikaeli
 - Miksei oy / matkailu
 - Mikkelin markkinointitiimi
 - Esedu Oy/ Hotelli Uusikuu
 - Xamk
 - Yksityiset yritykset ja yhdistykset
- **Selvitetään Moas ja Mikalo ja Aso ja kaupungin omistamien vuokratilojen hallinto yhden johtavan yhtiön alle ja siirretään kaupungin asunto- ja kiinteistöyhtiöomistus samaan yhtiöön.**
- **Selvitetään Kampuskiinteistöt -kuntayhtymän ja Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:n yhdistäminen**
- **Selvitetään taloudellisen yhteistyön lisääminen Etelä-Savon Energia Oy:n ja Suur-Savon Sähkö Oy:n välillä.**
- **Pyritään vuokraamaan tuottavasti tai myymään yksittäiset asunnot ja liikekiinteistöt niiltä osin, kun niille ei nähdä strategista tarvetta.**
 - Laaditaan kaupunkikonsernin kiinteistöstrategia.
 - Koko konsernille yhdenmukaiset kiinteistökehitystavoitteet
- **Tukipalveluyhteistyön tiivistäminen aluetaloudelliset vaikutukset huomioiden:**
 - talous, hankinnat, it-palvelut, toimitilapalvelut sekä kiinteistöhallinta- ja valvonta, rakennuttamis- ja isännöintipalvelut.
 - Kilpailutetaan isännöintipalvelut ja pyritään hyödyntämään isännöinnissä konsernin sisäisiä palveluja.
 - Laajennetaan kirjanpidon ja tietohallinnon ostopalvelut koskemaan myös konserniyhtiöitä tietojärjestelmä uudistuksen yhteydessä.
 - Määritetään roolit ja vastuut yhteistyön tiivistämisen kehitystehtäville.
- **Laaditaan selvitys konsernipankin perustamisesta.**
 - Korkoriskin hallinta ja maltillisen korkotason säilyttäminen
- **Selvitetään Haukivuoren vanhustentalosäätiön ja Karjala-tietokantasäätiön purkamisten edellytykset.**
- **Varmistetaan osakeyhtiöiden hallituksissa riittävä osaaminen, tarvittaessa hallitusammattilaisten avulla.**
 - Tuloksentekokykyä ja tehokkuutta nykyisiin konserniyhtiöihin
 - Konsernivehän ja konserniriskien hallinnan terävöittäminen

2. Mikkelin kaupungin konserniohjaus

Mikkelin kaupungissa valtuusto päättää kunnan omistajapolitiittisista linjauksista. Omistajapolitiikka koostuu erityisesti omistajastrategian valinnasta ja sen onnistuneisuuden arvioinnista sekä konserniohjauksesta. Omistajapolitiittisissa linjauksissa määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet sekä omaisuuden käytöstä vastuussa olevat tahot. Samoin määritellään miten seuranta ja raportointi on järjestetty. Tehokkaalla omistajapolitiikalla kaupunki pyrkii pääoman ja omaisuuden tehokkaaseen käyttöön; pääomia vapauttamalla ja uudelleen kohdistamalla kaupunki pyrkii lisäämään kunnan pääomien tuottavuutta ja kehittämään kaupunkia sekä luomaan hyvän kuntatalouden. Omistuksille on kaupungin talousarviossa määritelty yhteisökohtaiset tuotto- ja muut toiminnalliset tavoitteet.

Valtuustostrategiaan on määritelty, että elinkeinopolitiikallaan kaupunki mahdollistaa työllisyyden, laadukkaat palvelut ja kaupungin elinvoimaisuuden. Kaupungin kehittämisen välineitä ovat sijoitukset elinkeinojen kehittämiseen, työllisyyttä tukeviin tai asukkaiden viihtyvyyttä lisääviin kohteisiin. Sijoituksia ovat elinkeinopolitiittinen toimitilarakentaminen sekä asuntorakentaminen, panostus teknisiin verkostoihin taikka välitön mukanaolo yritystoiminnassa. Näiden osalta yksityiskohtaisempia omistajapolitiittisia linjauksia sisältyy talousarvioon ja yksittäisiin investointipäätöksiin. Tämän asiakirjan liitesivulla on kaaviokuva Mikkelin kaupungin konserniohjauksen organisoitumisesta.

Sijoitukset kuntayhtymiin ja muihin yhteisöihin palvelevat suoranaisesti kaupungin vastuulla olevaa palvelutuo-
ttoa tai kaupungin kehittämistä. Tällaiset sijoitukset ovat perus-, osake- tai osuuspääomasijoituksia kuntayhtymiin, osakeyhtiöihin tai osuuskuntiin, antolainat näille yhteisöille tai rahoitusosuuksia nimettyihin investointikohteisiin tai hankkeisiin. Sijoitusten tarkoitus voi olla myös kaupungin taseen keventäminen siirtämällä kiinteistöjä, muita tuotantovälineitä ja myös velkoja kaupungilta jonkun toisen yhteisön omistukseen ja vastuulle. Omistajapolitiittisissa linjauksissa otetaan kantaa myös sijoituksiin ja niiden määrään omistajan näkökulmasta.

2.1 Konserniohjauksen nykytila

Konserniohjauksella tarkoitetaan omistajaohjausta ja tytäryhteisöjen valvontaa koskevien ohjeiden antamista. Omistajaohjaus on kaupungin edustajien päätösvallan käyttöä, käytön ohjaamista yhtiökokouksissa tai vastaavissa elimissä sekä muita toimenpiteitä, joilla kunta osakkeenomistajana myötävaikuttaa yhtiön hallintoon ja toimintaperiaatteisiin.

Mikkelin kaupungin tytäryhteisöjen tavoitteet määritellään vuosittain kaupungin talousarviossa. Yhteisöjen tavoitteet valmistellaan yhteistyössä tytäryhtiön ja yhteisön konsernivastuuhenkilön kanssa. Konsernitavoitteiden toteutumisesta raportoidaan elinvoima- ja konsernijaostolle vuosittain siten, että kaupungin seuraavan vuoden talousarvion tavoitteiden määrittelyssä voidaan huomioida kuluvan vuoden tavoitteiden toteutuminen. Valtuusto arvioi konsernin tavoitteiden toteutumista vuosittain tilinpäätöksissä. Lisäksi keskeisimmät konserniyhteisöt raportoivat toimintaansa, talousarviotavoitteiden toteutumia ja muita ajankohtaisia aiheita kerran vuodessa konserni- ja elinvoimajaoston kokouksissa. Kaupunginhallitus antaa konsernitilinpäätöksen yhteydessä tiedot kaupunginvaltuustolle konsernin toiminnasta ja taloudesta. Konsernin strategiasta johdetut tavoitteet riittävät konsernin ja sen tyttärien menestykselliseen johtamiseen. Arviointi perustuu konsernin toiminnasta ja taloudesta saatuihin tietoihin.

2.2 Konserniraportointi ja -valvonta

Konsernivalvonnan operatiivinen vastuu kuuluu kaupungin johtoryhmälle. Tilinpäätöksen yhteydessä niiltä tytäryhteisöiltä, joille on asetettu sitovat tavoitteet, on pyydetty selonteko yhtiöiden taloudellisesta tilanteesta, investoinneista, toimintaan liittyvistä riskeistä. Tämän lisäksi yhtiöltä on pyydetty kannanottoja tulevaisuuteen liittyvistä kehittämistarpeista ja yhteistoiminnasta emon kanssa. Yhtiöt käyvät vuoropuhelua yhtiöiden toiminnasta pitkin vuotta kaupunginjohtajan, konsernivastuuhenkilöiden sekä konserniohjausryhmän jäsenten kanssa.

2.3 Konserniohjauksen kehittäminen

Konsernirakenteen tiivistämisen yhtenä lähtökohtana nähdään myös toimintatapojen tiivistäminen ja yhdenmukaistaminen ja sitä kautta koko konsernin toiminnan tehostaminen. Kaupungin konserniohjaus on koko

konsernin toiminnan perusta. Konserniohjaus tulee liittää voimassaolevaan strategiaan ja samalla se on keino ohjata tytäryhteisöjä haluttuun konsernistrategiseen suuntaan.

Konserniohjauksen ei tule olla yksipuolista sanelua, vaan asioista tulee keskustella. Konserniohjauksen tahtotila määritellään kaupunginvaltuuston hyväksymässä omistajapoliittisissa linjauksissa, käytännön toimenpiteitä määritellään talousarviossa vuosittain omistajapoliittisina toimenpiteitä yhteisökohtaisesti. Lisäksi konsernin perustoimintaa ohjaa konserniohje.

Konsernivastuuhenkilöt

Kaupunginhallitus on hyväksynyt 22.6.2009 konserniohjauksen järjestämistä koskevat periaatteet. Periaatteiden mukaan konserniohjauksen ja -valvonnan käytännön järjestämiseksi on tarkoituksenmukaista, että valvonta- ja seurantavastuu on delegoitu kaupungin johtoryhmään kuuluville viranhaltijoille. Delegointipäätöksen on tehnyt konserniohjeen nojalla kaupunginjohtaja. Kaupunginjohtaja raportoi konsernivalvonnasta kaupunginhallituksen jaostolle. Konsernivalvonnan vastuuhenkilöt esitetään myös talousarviokirjassa. Konsernivastuuhenkilöiden rooli on määritelty konserniohjeessa. Konsernivastuuhenkilöiden tehtävänä on konserniyhtiöiden valvonta, perehtyminen vastuuyhtiöidensä asioihin sekä yhdyshenkilönä toimiminen yhtiön ja kaupungin välillä.

Konserniohjausryhmä

Konserniohjeen mukaisesti konserniohjausta koordinoi erillinen konserniohjausryhmä, johon kuuluvat talousjohtaja, kaupunginlakimies ja konsernitarkastaja. Konserniohjausryhmä valmistelee ennakkokannan alaiset asiat konserni- ja elinvoimajaostoon niissä asioissa, joissa ei vaadita valtuuston päätöstä tai asia ei kuulu kaupunginhallituksen toimivaltaan sekä lausuu tarvittaessa ryhmälle erikseen tuotavista konsernitason asioista. Konserniohjausryhmä toimii tiiviissä yhteistyössä kaupunginjohtajan ja konsernivastuuhenkilöiden kanssa.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

Selkeä tavoitetila konserniohjaukseen siten, että:

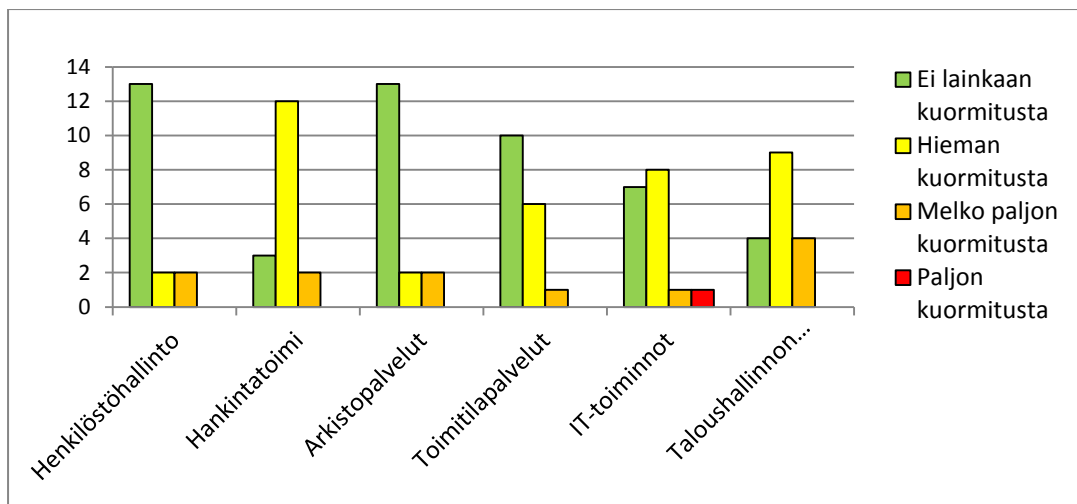
- Kaupungilla ja tytäryhteisöllä on selkeä visio ja strategia konsernin toiminnan suuntaviivoista
 - **Yksi konserni, yksi strategia ja yksi talous**
- **Omistajan oma tahto on määriteltävä selkeästi**
 - Kaupunki tietää mitä tytäryhteisöltä odotetaan
 - Tytäryhteisö tietää, mitä kaupunki yhteisöltä odottaa
 - Ajankohtaisista asioista keskustellaan hyvässä hengessä ja hyvissä ajoin
 - Epäselvissä asioissa tukea haetaan konserniohjeesta tai kaupungin ennakkokannasta
- **Konserniyhteistyötä tulee kehittää rakentavasti tasaisin ja määrätietoisin askelin.**
 - Toimitaan rakentavassa hengessä osakeyhtiölain ja kuntalain välissä luovien
 - Annetaan yhtiöille sopivia ”ärsykeitä” toiminnan kehittämiseen

2.4 Konsernikysely

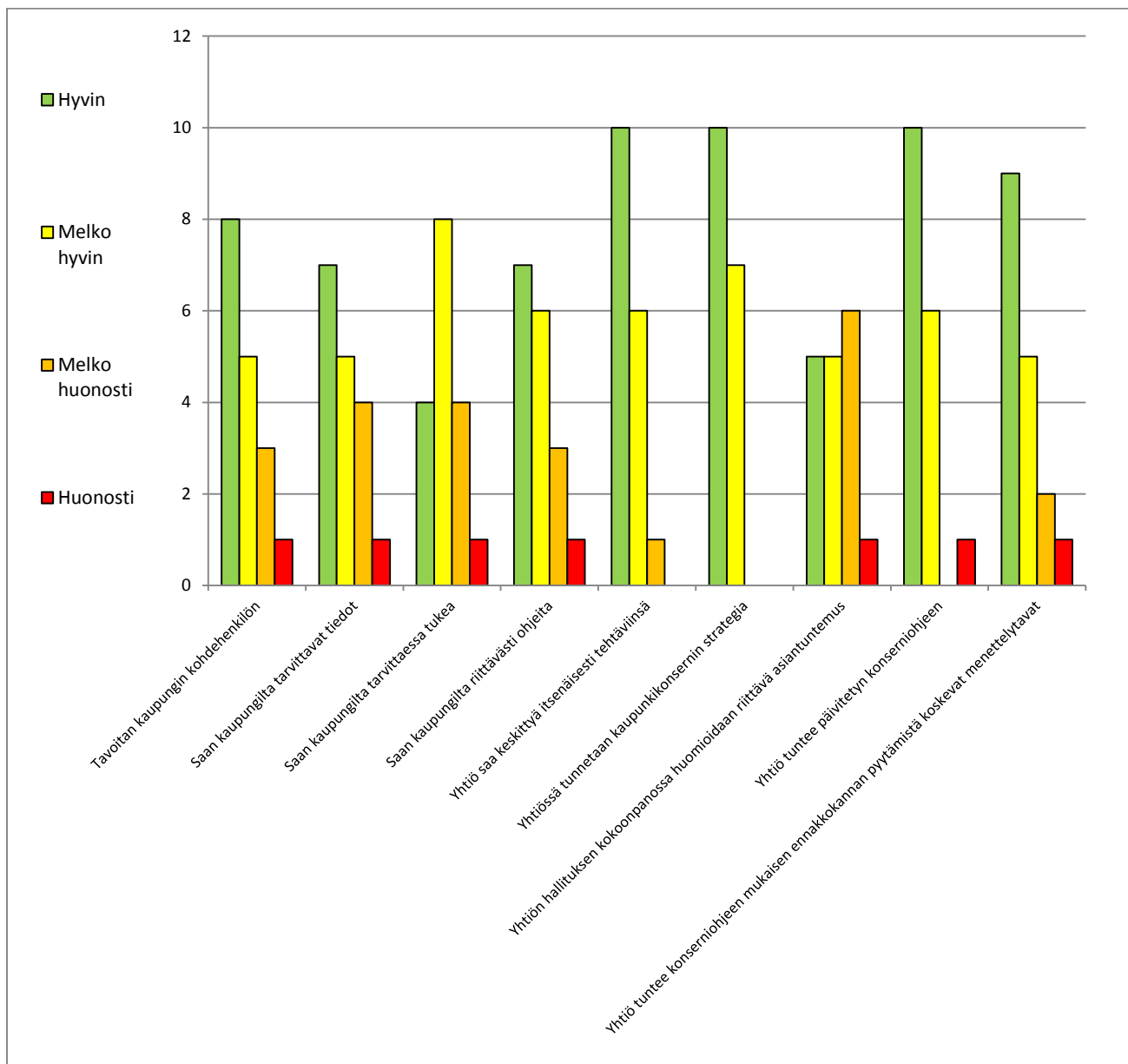
Keskeisten konserniyhtiöiden hallituksen puheenjohtajistolle ja toimitusjohtajille lähetettiin verkkokysely, jolla kartoitettiin Mikkelin konsernin nykytilaa. Työryhmää kiinnosti erityisesti keskeisten konserniyhtiöiden näkemys nykytilasta ja kehittämiskohteista sekä erilaisten konsernia koskevien tukipalveluiden kuormittavuus. Konsernikysely lähetettiin 33 henkilölle ja vastauksia määräaikaan mennessä saatiin 16. Kysely sisälsi avoimia kysymyksiä sekä erilaisia väittämiä, joihin pyydettiin arvioimaan sopivin kanta.

Erilaisten tuki- ja hallintopalvelutehtävien aiheuttama kuormitus

Yhtiöitä pyydettiin kantaa erilaisten tuki- ja hallintopalvelutehtävien aiheuttamaan kuormitukseen. Kysymyksillä pyrittiin selvittämään, millaisia tarpeita tukipalveluihin liittyy ja millä tavalla kuormitus on jakautunut. Yllä olevasta kuvaajasta käy ilmi, että taloushallinnon palveluissa on eniten kuormitusta. Kaupunki on parhaillaan selvittämässä omaa tietojärjestelmäuudistusta, jonka yhteydessä myös konsernin palvelutarpeet on hyvä kartoittaa. Konsernin laajuiset tukipalvelut luovat synergiaetuja ja ne tasaavat yhtiökohtaista kuormitusta.

Yhtiön yhteydet kaupunkiin

Kuvaajasta käy ilmi, että konserniyhtiöt saavat toimia osakeyhtiö-luonteensa mukaisesti verrattain itsenäisesti. Myös pääosin yhteydet kaupungin ja yhtiöiden välillä ovat toimivat. Kaupungin aktiivisuutta yhtiöiden suuntaan voidaan edelleen parantaa. Yhtiöille esitettiin myös joukko avoimia kysymyksiä, joiden vastauksia hyödynnetään yhtiökohtaisissa analyysissä.

Konserniyhtiöille esitetyt avoimet kysymykset
Mitä oleellisia muutoksia yhtiössä tai yhtiön toimialalla on käynnissä? (esim. globaalit muutokset, taloudellinen kehitys, ikärakenteen muutokset, teknologinen kehitys, alueelliset muutokset, hallinnolliset muutokset)
Miten muutokset vaikuttavat kaupunkiin ja edustamaasi konserniyhtiöön?
Mitkä ovat yhtiönne tärkeimmät tehtävät?
Mitä yhtiön suorittamia tehtäviä voitaisiin siirtää kokonaan toiseen organisaatioon tai organisoida muulla tavoin?
Mitä tehtäviä olisi perustelua siirtää muualta tai muista konserniyhtiöistä yhtiönne hoidettavaksi
Miten yhtiönne sähköisiä prosesseja on kehitetty ja hyödynnetty?
Lähihistoriassa (viimeiset 3 vuotta) toteutetut kehittämis- ja uudistushankkeet ja niiden vaikutukset yhtiösänne.
Nimeä yhtiöissänne omaksuttuja hyviä käytäntöjä, joita voitaisiin levittää muualle konserniin.
Miten ko. yhtiön tehtävät voidaan jatkossa hoitaa nykyistä paremmin ja entistä tehokkaammin?
Miten kaupungin pitäisi kehittää ko. yhtiötä koskevaa ohjaustaan?
Millaisia uusia yhteistyötapoja ja -muotoja tulisi ottaa Mikkeli-konsernissa käyttöön?
Miten Mikkelin kaupungin konsernirakennetta tulisi kehittää?
Miten Mikkelin kaupungin konserniohjausta pitäisi kehittää
Kohdistuuko yhtiöön jotain erityiskysymyksiä, jotka tulisi ottaa selvitystyössä huomioon?

Koontina toimintaympäristön muutoksista voidaan nostaa esille seuraavat asiat:

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset liittyvät väestörakenteen muutokseen ja käynnissä oleviin uusiin reformeihin. Alueen väki vähenee ja ikääntyy, käytettävissä olevat tulot eivät kasva. Asuntoa hakevien perheiden koot pienenevät ja vanhemman väen osuus asukkaista kasvaa. Lisääntyvä ikäihmisten määrä vaikuttaa esteettömien asuntojen tarpeeseen.

Alueiden välinen kilpailu osaavasta työvoimasta kiristyy, työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen ja siihen liittyvät osaamistarpeiden muutokset on kasvava haaste. Yrittäjien ikääntymisellä ja ikärakenteen muutoksella kaiken kaikkiaan on monenlaisia vaikutuksia. Matkailualalla kiinnostus Saimaan aluetta kohtaan kasvaa kansainvälisesti.

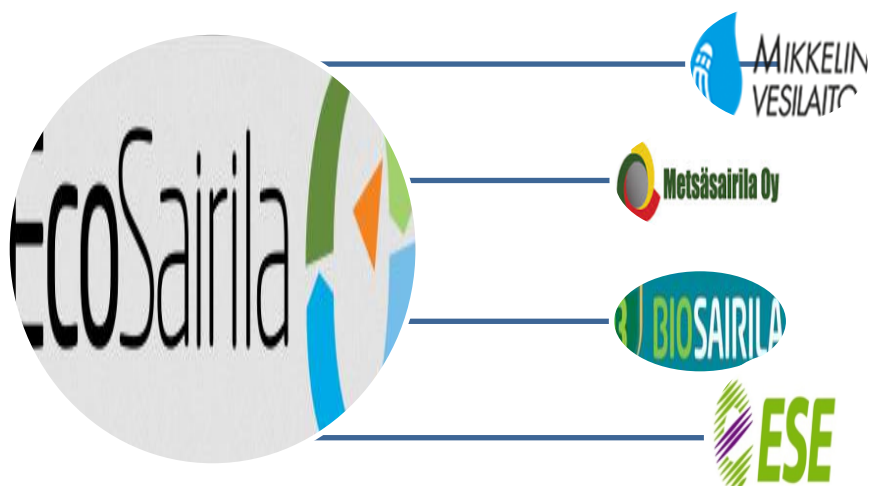
Maakuntauudistus, kasvupalvelulain uudistus, toisen asteen koulutuksen reformi sekä kaavaillut lukiokoulutuksen ja jätelain reformit ovat merkittäviä uudistuksia, joissa yhtiöiden tulee olla aktiivisia. Myös ympäristöystävällisen energian, kiertotalouden, biotalouden ja digitalisaation kehitys on vahvaa.

Konserni- ja elinvoimajaoston esittää:
Yhtiöiden hallituksia nimettäessä tulee turvata riittävä osaaminen - Keskeisten ja liikevaihdoltaan merkittävien yhtiöiden osalta tulisi selvittää riippumattomien hallitusammattilaisten käyttöä. - Kaupungin tulisi selvittää laajempaa konsernitasoisten tukipalveluiden käyttöä osana kaupungin tietojärjestelmä uudistusta.

2.5 Uusi konsernistrategia vastaa konserniohjauksen haasteisiin

Strategiavalmisteluun liittyvät ohjelmat valmistuvat samoihin aikoihin tämän selvityksen kanssa. Strategisissa ohjelmissa on keskeiset yhtiöt mukana miettimässä. Yhtenä teemana on ollut elinvoimaohjelman valmistelu ja siihen liittyvät kehittämisalustat. Kehittämisalustojen valmistelu on pitänyt sisällään konkreettiset keskusteluja eri toimialojen yhteistyön tiivistämisestä ja uusien palvelu- ja tuotekonseptien suunnittelua.

EcoSairilan kehittämisalustan keskeiset toimijat:

EcoSairila	Memory Campus	Kalevankankaan hyvinvointikampus
• Kiertotalous • Sininen biotalous ja vihreä energia ○ Vedenpuhdistustekniikat • Biopolttoaineet ○ Liikennebiokaasu • Lannoite- ja viljelyteknologiat	• Arkistointi • Digitointi • Varastointi	• Hyvinvointilaboratorio • Liikuntamahdollisuudet • Tapahtumat

Keskeisiä kehittämisalustoja

Konserni- ja elinvoimajaoston esittää:

EcoSairila

- Yhteistyö tiiviiksi
 - Kiertotaloudelle selkeä toimintamalli ja yhteinen hallinto
 - Alueen toimijoille yhteinen vaikuttamisfoorumi
- Työvoiman, kaluston ja palvelujen liikkuvuus alueella edesauttavat kustannushallintaa.
- Alueella ei saa olla päällekkäistä kilpailua vaan on haettava synergiaetuja.

Kalevankangas

- Selkeä toimintamalli ja yhteistyön hallinto
 - Roolit ja vastuut selväksi
 - Kehittämisalustan sopimusmallin laadinta
 - Kalevankankaan alueen yhtiöiden tulee laatia yhteistä toimintaa tukeva sopimus, jolla ohjataan toimintaa.
 - Alueen liiketaloudellinen hahmottaminen
 - Tavoite rakentaa alueen rakenteet pitkällä aikavälillä siten, että:
 - Vähemmän kiinteistöyhtiöitä alueella
 - Toimijoiden omien roolien tunnistaminen koko alueella
 - Liikuntapalvelut, opiskelu, tutkimus ja testaus
 - Yritysten sijoittuminen alueelle

- Selvitetään Xamkin vetovastuuta Kalevankankaan kehittämiseen
 - Xamkilla tällä hetkellä suuri intressi Kalevankankaan alueella.
 - Saimaa Stadiumi Oy on profiloitunut isojen tapahtumien järjestäjäksi
- Kaupunki kuitenkin määrittelee strategiassa vetovastuiden sisällöt osana kehittämisalustaa

Mikkelin matkailu- ja tapahtumatoimintaa on koordinoitava yhteistyössä

- Mahdollinen eri yhtiö tapahtumamarkkinointiin (Esim. Mikkelin matkailu Oy:n hyödyntäminen)
 - Myynnin ja markkinoinnin **tukeminen, verkostot ja resursointi** nykyistä tehokkaammaksi konsernin yhteistyönä
 - Sitoutetaan yritykset mukaan
- Konsernin yhtiöiden yhteistyön merkitys:
 - Ravirata Oy
 - Mikkelin Jäähalli Oy
 - Saimaa Stadiumi
 - Mikkelin Mikaeli
 - Miksei oy / matkailu
 - Mikkelin markkinointitiimi
 - Esedu Oy/ Hotelli Uusikuu
 - Xamk
 - Yksityiset yritykset ja yhdistykset

2.6 Yhteiset tukipalvelut ja konserniyhteistyö

Konsernin sisäiset palvelut

Konserniohjauksessa tilaajia ja konserniyhteisöjä kannustetaan lainsäädännön sallimissa puitteissa ensisijaisesti hankkimaan palveluja konserniin kuuluvilta yhteisöiltä. Konsernissa tulisi käyttää mahdollisuuksien mukaan yhteisiä palvelu- ja tietojärjestelmiä synergiaetujen saavuttamiseksi. Sisäisten palvelujen synergiaetujen löytäminen edellyttää aktiivisuutta kaikilta konsernin yhteisöiltä.

Kaupungin luopuessa omaisuudestaan tai omistuksistaan, on ratkaistava miten luopuminen vaikuttaa palvelutuotantoon ja miten palvelut kaupunkilaisille turvataan tulevaisuudessa. Jos omaisuudesta ja omistuksista luopuminen merkitsee myös palvelutuotannon siirtymistä kaupungilta muille toimijoille, on palvelujen turvaamisen kaupunkilaisille oltava korostetusti esillä asiaa ratkaistaessa. Luovutusta valmisteltaessa selvitetään henkilöstön asemaan vaikuttavat seikat ja mikäli henkilöstövaikutuksia on, käydään YT-menettelyn mukaiset neuvottelut. Omaisuudesta luovuttaessa on lähtökohtana oltava vapautuvan pääoman entistä tehokkaampi käyttö.

Omistajapoliittisten ratkaisujen tulee pohjautua huolelliseen valmisteluun ja olla kaupungin strategian mukaisia. Omistajapoliittiset ratkaisut tehdään ennakoiden ja kaupungin omista tavoitteista lähtien, eikä ulkopuolisten syiden tai aloitteiden johdosta. Hankittaessa tai perustettaessa yhteisomistussuhteita tulee varmistaa, että muiden omistajien tavoitteet ja tarpeet omistamiselle ovat yhdensuuntaisia kaupungin tavoitteiden kanssa ja että yhteisomistus on kaupungin intressien mukaista. Päätöksenteon toimivallankäytössä noudatetaan hallintosaännön linjauksia.

Omistajapoliittisten ratkaisujen tulee pohjautua huolelliseen valmisteluun ja olla kaupungin strategian mukaisia. Omistajapoliittiset ratkaisut tehdään ennakoiden ja kaupungin omista tavoitteista lähtien, eikä ulkopuolisten syiden tai aloitteiden johdosta. Omistuksesta luovuttaessa tai uusia omistuksia hankittaessa ei arvioida pelkästään luovutuksen tai hankinnan taloudellista arvoa, vaan myös seuraavat seikat otetaan huomioon:

1. Kaupungin tavoitteet ja strategia
2. Elinkeinoelämän toimintaedellytykset
3. Kilpailuneutraliteetti markkinoilla
4. Työllisyysvaikutukset
5. Henkilöstön asema
6. Kaupunkikonsernin talous
7. Palvelutuotannon turvaaminen

Omistusjärjestelyjä tehtäessä noudatetaan käyvän arvon periaatetta ja omaisuudesta luopumisen tulee tapahtua markkinahintaan, ellei ole erityisiä perusteita poiketa tästä periaatteesta. Poikkeaminen käyvän arvon periaatteesta voi olla perusteltua esimerkiksi järjesteltäessä valtion, kuntien tai muiden julkisyhteisöjen kanssa tehtäviä uudelleen. Poikkeaminen voi olla perusteltua myös konsernin sisäisissä järjestelyissä, kun järjestelyssä ei ole mukana ulkopuolisia omistajia.

Konserni- ja elinvoimajaoston esittää:

- **Tukipalveluyhteistyötä tulee tiivistää**
 - talous, hankinnat, it-palvelut, toimitilapalvelut ja kiinteistöhallinta, isännöintipalvelut, rakennuttamisen valvonta.
 - Kilpailutetaan isännöintipalvelut ja pyritään hyödyntämään isännöinnissä konsernin sisäisiä palveluja
 - Huomioitava myös aluetaloudelliset vaikutukset
- **Laajennetaan kirjanpidon ostopalvelut koskemaan myös konserniyhtiöitä tietojärjestelmäudistuksen yhteydessä**
- **Tarkastellaan erillisen konsernipankin käyttöönottomahdollisuus**
 - Mallissa kaupunki hallitsee koko konsernin lainasalkkua ja läpilainaa rahaa konserniyhtiöille
 - Volyyymiedut tuovat säästöjä korkokuluissa
 - Laajemmassa volyyymissä myös riskienhallinnallinen näkökulma, vakuuspohja laajempi

3. Mikkeli-konserni

Yhteisö, jossa kunnalla on kirjapitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Mitä tässä laissa säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan olevaan säätiöön. Siten kuntakonserni on kunnan sekä yhden tai useamman yhteisön muodostama taloudellinen kokonaisuus, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhtiöt). Kuntalain 114 §:ssä on säädetty konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta ja sisällöstä sekä niihin liittyvistä poikkeuksista.

3.1 Konsernirakenne 2018

Mikkelin kaupunki ja sen määräysvallassa olevat tytäryhteisöt muodostavat kuntakonsernin, jossa on yhteensä 15 merkittävää osakeyhtiötä, 12 asunto- tai kiinteistöyhtiötä ja 3 säätiötä, jotka katsotaan omistussuhteeltaan tai määräysvallan kautta kuuluvan konsernin tytäryhtiöksi tai -yhteisöksi. Kaupungilla on myös omistusta 15 osakkuusyhteisössä sekä 5 kuntayhtymässä.

- Peruskaupunki (1 kpl)
- Liikelaitokset (2 kpl)
- Tytäryhtiöt pl. asuntoyhtiöt (13 kpl)
- Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt (9 kpl)
- Osakkuusyhtiöt (13 kpl)
- Kuntayhtymät (4 kpl)
- Merkittävimmät säätiöt (4 kpl)

Konsernin ytimen muodostaa Mikkelin kaupunki (peruskunta + liikelaitokset), jonka yhteenlaskettu omaisuus on noin 60 % koko konsernin omaisuudesta. Omistajaohjauksen kannalta peruskunta, liikelaitokset ja tytäryhtiöt muodostavat keskeisimmän kokonaisuuden. Näihin omaisuuseriin kaupunki pystyy vaikuttamaan omilla päätöksillään. Kuntayhtymät, osakkuusyhtiöt ja säätiöt ovat omistuksellisia kokonaisuuksia, joissa kaupunki on osaomistaja. Näiden omaisuuserien kohdalla kaupungin vaikutusvalta on rajattu omistuksen suuruuteen. Kuviossa 2 on esitetty omaisuuden jakaantuminen Mikkeli-konsernissa. Kuviosta ilmenee kunkin kokonaisuuden osalta reaaliomaisuuden suuruus ja prosentuaalinen osuus konsernin reaaliomaisuudesta. Mikkeli-konserniin kuuluvat osakkuusyhtiöt ovat tarkastelussa mukana pelkästään oman pääoman osuuksina. Kaupunki pystyy vaikuttamaan ainoastaan yhtiön sijoittamansa oman pääoman osuudella. Osakkuusyhtiön yksittäisiin omaisuuseriin ei kaupunki pysty merkittävästi omilla päätöksillään vaikuttamaan.

Konsernirakenteen viimeisimmät muutokset:

- Etelä-Savon työterveys liikelaitos lakkautettiin ja sen toiminta siirrettiin liiketoimintasiirtona kaupungin 100- prosenttisesti omistamalle Etelä- Savon Työterveys Oy:lle Kuntalain 1.1.2013 voimaan tulleesta muutoksesta johtuen.
- Kaupunginhallituksen lokakuussa 2013 käynnistämän kehitysyhtiörakenteen selvitystyön perusteella Mikkelin Seudun elinkeinoyhtiö Miset Oy:n sulautuessa Miktech Oy:öön 31.5.2015 syntyi Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy.
- BioSairila Oy:n perustaminen (kv. 7.12.2015 § 117).
- Kiinteistöosakeyhtiö Kyyhkylän osakkeiden ostaminen Kyyhkylä-säätiöltä Naistinki Oy:n 100 % omistaman Kiinteistöosakeyhtiö Kyyhkylän lukuun (kv 13.6.2016 § 83 ja kv 14.11.2016 § 132)
- YIT Kuntatekniikka Oy:n liiketoimintakauppa (kv 14.11.2016 § 133).
- Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:n 100 % omistaman tytäryhtiö Miktech Consulting Oy:n myynti (kv 19.12.2016 § 148).
- Etelä-Savon Työterveys Oy:n myynti (kv. 12.6.2017 § 32)
- Etelä-Savon Koulutus Oy:n tytäryhtiön (KasvuEsedu Oy) perustaminen (kv 9.10.2017 § 67).

Tytäryhteisöt	Omistus:	Kaupunki	Konserni
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)		100,00 %	
• Huippuenergia Oy			100,00 %
• ESE-Tekniikka Oy			100,00 %
• ESE-Verkko Oy			100,00 %
• Haukivuoren Lämpö			100,00 %
• OOOEse, Venäjä			100,00%
• OOOEse Ruskij Les			100,00%
• Biohauki Oy			54,34 %
• Biosairila Oy			30,00 %
• Lumme Energia Oy			20,00 %
Kiinteistökehitys Naistinki Oy		100,00 %	
• Kiint.Oy Kyyhkylä			30,00 %
Metsäsairila Oy		100,00 %	
• Biosairila Oy			50 %
Mikalo Oy		100,00 %	
• Kiint. Oy Nuottapuisto (yhdistellään kaupunkiin)			70,00 %
• Kiint. Oy Suksimäki			50,00 %
Mikkelin Asumisoikeus Oy		100,00 %	
Mikkelin Opiskelija-Asunnot Oy		100,00 %	
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy		100,00 %	
Mikkelin Jäähalli Oy	74,88 %		89,10 %
Mikkelin kehitysytio Miksei Oy		79,80 %	
Etelä-Savon Koulutus Oy		62,50 %	
• KasvuEsedu Oy			100%
Mikkelin Ravirata Oy		52,70 %	
Mikkelin Matkailu Oy (ei toimintaa)		100,00 %	
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt			
As Oy Pirttitie III		100,00 %	
Kiint.Oy Jääkärintäti 31 (Kiinteistökehitys Naistinki Oy:n tytär)			100,00 %
As Oy Tupputa		97,00 %	
As Oy Hirvipari		95,69 %	
Kiint.Oy TeknoGraani (Kiinteistökehitys Naistinki Oy ja Etelä-Savon energia omistavat)			75,64 %
As Oy Mikkelin Hauki-Koivikko		70,00 %	
Kiint. Oy Ristiinan Suopursu		70,00 %	
Kiint.Oy Kenkäveronniemi		66,70 %	
Kiint.Oy Mikkelin Takojankatu 1		58,63 %	
Mikkelin Arkistotalo Oy		56,00 %	
Kiint.Oy Mikkelin Tietotaitokortteli		51,56 %	
Kuntayhtymät			
Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä		72,30 %	
Etelä-Savon Sosiaali- ja terveyspalvelujen ky (konserni)		57,42 %	
Etelä-Savon Maakuntaliitto		33,02 %	
Vaalijalan kuntayhtymä		12,80 %	
Itä-Suomen Päihdehuollon ky		6,79 %	
Osakkuusyhteisöt			
Kyyhkylän Asuntolat Oy		49,20 %	
Kiint.Oy Vaahteranlehti		48,99 %	
Kiint.Oy Otavan Ketola		47,26 %	
Mikkelin Pesula Oy		42,86 %	
Kiint.Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma		41,02 %	
As Oy Mikkelin Lehmusrivi		40,60 %	
Etelä-Savon Kaapelitelevisio (ei toimintaa)		36,80 %	
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (konserni)		35,80 %	
Mikkelin Mikaeli Oy		33,33 %	
Kiint.Oy Kattilansillan kauppakeskus		32,11 %	
As Oy Partinkartano		30,64 %	
Kiint.Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo		21,24 %	
Kiint. Oy Mikkelin Torikioski		17,70 %	44,30 %

Omistusyhteisyyhteisöä pidetään osakkuusyhteisönä, jos kunnalla on vähintään viidesosa ja enintään puolet omistusyhteisöyhteisöosakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Kaupungilla voi olla huomattava vaikutusvalta ja mahdollisuus vaikuttavat yhteisön taloudellisten ja operatiivisten päätösten tekemiseen, mutta sillä ei ole konsernisuhteelle ominaista määräysvaltaa.

Muut yhtiöt	Omistus:	Kaupunki	Konserni
AsOy Porrassalmenkatu 43 (1 huoneisto)		2,30 %	
AsOy Ristiinantie 17 (1 huoneisto)		0,60 %	
Kiinteistö Oy Näsiäkara		10,00 %	
KiintOy Suomenniemen Kate		2,57 %	
AsOy Jääkärintie 29 (1 huoneisto)		15,40 %	
AsOy Kvarretti (1 huoneisto)		0,20 %	
AsOy Mikkeli (1 huoneisto)		5,40 %	
AsOy Mikkelin Jalavapuisto (1 huoneisto)		3,80 %	
AsOy Orijärven Kyläpuisto		20,70 %	
AsOy Porrassalmenkatu 28 (1 huoneisto)		12,40 %	
Kiinteistö Oy Laaninkulma		27,60 %	
Kuntarahoitus Oyj			
Mikkelin Keilahalli Oy		0,10 %	
Pieksämäen Jäähalli Oy			
Saimaa Golf Oy		1,00 %	
Saimaa Capital Oy		1,33 %	
Suur-Savon Sähkö Oy		13,60 %	
Amplus holding Oy (ent. Arenna OY/.YH Suomi Oy)			
Kuntien Tiera Oy			
Kunnan Taitoa Oy			
Kankaalan Talonhoito Oy		6,67 %	
TTV-Joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmä Oy		1,97 %	
Porrassalmen kehitys Oy		10,00 %	
Koha-Suomi Oy			

Säätiöt, joissa Mikkelin kaupunki on mukana

Haukivuoren Vanhustentalosäätiö
 Kyyhkylä säätiö
 Suomen elinkeinoelämän keskusarkiston säätiö
 Karjala-tietokantasäätiö

3.2 Konsernirakenteet muissa kaupungeissa

Konsernirakenteen tarkastelussa hyödynnettiin muiden kaupunkien vertailutietoa. Vertailuun valittiin satunnaisesti keskenään erikokoisia kaupunkeja eri puolelta Suomea. Vertailussa katsottiin vain suorassa omistuksessa olevia yhteisöjä, joten lukuihin ei ole otettu mukaan tytäryhtiöiden omistamia tytäryhtiöitä.

Kaupunki	Tytäryhtiöitä	Osakkuusyhtiöitä	Kuntayhtymiä	Säätiöitä
Hämeenlinna	23	18	4	5
Kuopio	22	17	1	2
Jyväskylä	18	21	3	4
Lappeenranta	8*	7	3	7
Varkaus	9	4	6	2
Lahti	31	10	5	2
Oulu	21	14	3	3
Seinäjoki	25	20	4	2
Mikkeli	22	13	5	4

*Lappeenrannassa käytössä holdingyhtiömalli

Vertailusta käy ilmi, että Mikkelin kaupunki kuuluu konserninyhteisöjen lukumäärällä mitattuna hyvin lähelle samankokoisia kaupunkeja. Konsernirakenteen laajuuteen vaikuttavat muun muassa sijainti (vrt. esim. satakunta), lähiaikoina toteutetut kuntaliitokset ja peruskaupungin organisaatorakenne (liikelaitosten ja taaseyksiköiden osuus). Mikkelin kaupungissa on konsernirakenne pyritty tiivistämään yhteisöjen määrän osalta viimeisimpien kuntaliitosten yhteydessä. Vertailussa esille nousee Lappeenrannan organisaatio, jossa konserni-

rakenne on organisoitu muutaman isomman holding-yhtiön alle, minkä johdosta varsinaisten tytäryhteisöjen määrä on kaupungin kokoon nähden pieni.

Konserni- ja elinvoimajaoston konsernirakennetta koskevat huomiot:

- Konsernirakenne muuttuu ja elää lähes vuosittain, yhtiöitä mm. myydään, lakkautetaan ja uusia perustetaan.
- Mikkelin kaupungin suorassa omistuksessa olevien yhteisöjen määrä on vertailukuntiin nähden keskitasoa.
- Kaupunki omistaa laajasti yksittäisiä kerhotiloja ja liikehuoneistoiksi luokiteltavia huoneistoja
- Konsernirakennetta on mahdollista tiivistää yhdistelemällä yksittäisten asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeet olemassa oleviin vuokratalo- ja kiinteistökehitysyhtiöihin.
 - Yhdistelyssä on huomioitava arvonnäköverosääntely, mikäli tiloissa harjoitetaan pelkästään arvonnäköverotonta toimintaa.
 - Toimintojen yhdistely vaatii usein laajan erillisen verovaikutusten arvioinnin.

Konserni- ja elinvoimajaoston esittää:
• Kaupunki ottaa vaihteittain suunnan kohti tiiviimpää yhtiörakennetta ○ Tulevaisuudessa yksittäiset vahvat hallintoyhtiöt ○ Hyödynnetään hallinnollisia järjestelyjä yhtiöiden henkilöstömuutosten yhteydessä

4. Yhteisökohtaiset tarkastelut

4.1 Liikelaitokset

Valtuusto asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kahdelle liikelaitokselle sekä taseyksikkönä toimiville Etelä-Savon pelastuslaitokselle. Liikelaitokset noudattavat toiminnassaan talousarviossa määriteltyjä tavoitteita. Talousarviossa toiminnalliset tavoitteet on määritelty sitoviksi ja niiden mahdollisista muutoksista päättää valtuusto. Talousarviossa esitettävät tunnusluvut muodostuvat suoritettavista, tehokkuutta ja taloudellisuutta ilmaisevista luvuista, toiminnan laajuustiedoista sekä voimavaroja osoittavista tunnusluvuista, jotka eivät ole määrärahojen tapaan valtuustoon nähden sitovia. Liikelaitosten ja taseyksikön tavoitteiden toteutuminen on esitetty erillistilinpäätöksinä tiinpäätöskirjassa. Asetettujen tavoitteiden rajoissa johtokunta päättää toiminnan kehittämisestä sekä seuraa ja raportoi tavoitteiden saavuttamista. Liikelaitoksille ja taseyksiköille asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kerran vuodessa heinäkuun toteutumaan ja tilinpäätöksen yhteydessä kaupungin toimintakertomuksessa. Liikelaitoksien ja taseyksikön taloudellisesta tilanteesta raportoidaan kaupungin raportointiaikataulun mukaisesti. Kaupunginhallitus on päätöksessään konserniohjauksen järjestämisestä 22.6.2009 § 334 määritellyt myös liikelaitoksia koskevan konserniohjauksen.

4.1.1 Mikkelin Vesiliikelaitos

	Toimiala: Vesihuollon asianmukainen järjestäminen alueellaan Konsernivastuhenkilö: tekninen johtaja
---	--

Erityistehtävä: Mikkelin Vesiliikelaitos vastaa vesihuollon palvelutuotannosta toiminta-alueillaan Mikkelin kantakaupungissa, Rantakylässä, Otavassa, Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa ja Suomenniemellä. Ristiinan ja Suomenniemen vesihuoltolaitokset liittyivät Mikkelin Vesiliikelaitokseen vuoden 2013 alussa. Vesiliikelaitoksen erityistehtävänä on tuottaa puhdasta vettä ympäristöä vaalien ja puhdistaa jätevettä mahdollisimman tehokkaasti. Mikkelin Vesiliikelaitos vastaa osaltaan muun muassa Etelä-Savon matkailulle tärkeiden vesistöjen tilasta. Vesilaitoksen asiakkaina ovat lähes kaikki kaava-alueilla olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset sekä Mikkelin alueella toimivat vesiosuuskunnat. Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Kaupungin talousarviossa on asetettu Vesiliikelaitokselle toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita.

Kehittämisvisio ja toiminnan tavoitteet: Toimintaa jatketaan kaupungin liikelaitoksena toimintavarmasti ja kustannustehokkaasti. Tuottojen tulee kattaa pitkällä aikavälillä suunnitelman mukaiset investoinnit. Vesilaitos toteuttaa ja kehittää talousveden valmistukseen ja jätevesienpuhdistukseen sekä vedenjakeluun liittyviä toimintatapojaan pitkäjänteisesti asiakkaiden tarpeet, viranomaisvaatimukset sekä yhdyskunnan kehitys ja kaupungin tavoitteet huomioiden. Vesilaitos ylläpitää toiminnan kannattavuutta ja parantaa tuottavuutta sekä tehokkuutta toimintansa kaikilla osa-alueilla. Vesiliikelaitos toimii ja hyödyntää aktiivisesti vesihuollon tutkimus- ja kehityshankkeista saatavaa uusinta tietoa. Uusien vedenottoalueiden tutkimuksia jatketaan ja Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamoa rakennetaan suunnitelmien mukaisesti.

Taloudelliset tunnusluvut

Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Vesilaitos hoitaa kaikki käyttömenonsa sekä tavoitteidensa mukaiset uudis- ja korvausinvestoinnit hankkimallaan tulorahoituksella.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Uuden vedenpuhdistamon investointi Metsäsairilan alueelle linkittää Mikkelin vesiliikelaitoksen merkittävästi koko alueen kehittämiseen. Puhdistamoinvestoinnin lisäksi vesilaitoksen roolina tulee olemaan Eco-Sairila -alueen kehittämisalustan kehittäminen tiiviissä yhteistyössä Metsäsairila Oy:n, Etelä-Savon Energia Oy:n kanssa. Mikkelin Vesilaitos pyrkii edelläkävijäksi vedenpuhdistustekniikoissa. Sininen talous ja ulkopuolisen liiketoiminnan jalkauttaminen puhdistamon yhteyteen, biomassojen hyödyntäminen ja oikea-asteinen tuotteistaminen muiden yritysten kanssa yhteistyössä ovat avaimet alueen kehitykseen. Tässä kehitystyössä on Mikkelin vesiliikelaitoksella merkittävä rooli.

Runkoverkon ulkopuoliset vesiosuuskuntien rooli tulee ottaa myös huomioon. Kaupunki avustaa ja on antanut takauksia vesiosuuskunnille. Vesiosuuskuntien valvontaan ja ohjaukseen tulee kiinnittää jatkossakin huomiota ja Mikkelin vesilaitoksella on tässä ohjauksessa suuri rooli. Kuten kantaverkon alueella, myös vesiosuuskunnilla on tulevaisuudessa edessä merkittäviä investointeja verkon ylläpitämiseksi. Investoinnit vaativat pääomia ja suunnitelmallista taloudenhoitoa. Vesiosuuskunnalla vastuu kunnossapidosta ja veden oikeasta hinnoittelusta ja osakkailta vaaditaan oma osuus verkoston kunnostukseen.

Konserni- ja elinvoimajaosto katsoo, että puhtaan veden tuotanto ja jätevesien puhdistus perustoimintana kannattaa toistaiseksi pitää kaupungin liikelaitoksena, koska vedenpuhdistamon investoinnit tällä hetkellä ovat merkittävät. Yhtiöittämisessä olisi riskinä asiakashinnoittelun tarkastus epäedulliseen suuntaan.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- **Eco-Sairila - alueen kehittämistyötä tulee jatkaa tiiviisti ja saumattomassa yhteistyössä Metsäsairila Oy:n ja Etelä-Savon Energia Oy:n kanssa.**
 - Erityisesti puhdistamolietteen prosessointi tulevaisuudessa yhteistyössä Biosairilan kanssa.
 - EcoSairila kehittämisalusta merkittävässä roolissa
 - Myös alueen mahdolliset muut toimijat otettava mukaan varhaisessa vaiheessa

4.1.2 Otavan Opisto

	Toimiala: Koulutuksen ja oppimisen palveluiden järjestäminen, yleissivistävä työ Konsernivastuuhenkilö: sivistystoimenjohtaja
--	---

Erityistehtävä: Mikkelin kaupungin liikelaitoksena toimiva Otavan Opisto tutkii, tuottaa, kehittää ja ylläpitää koulutuksen, opetuksen ja oppimisen palveluita. Opisto tarjoaa erityisesti koulujärjestelmää täydentäviä ja laajentavia kasvatusta- ja asiantuntijapalveluja. Toiminnassaan opisto vaihtoehtoistaa ja toisinaan myös kyseenalaistaa käytössä olevia menetelmiä kaikilla tutkintoasteilla. Painotettuja osaamisalueita ovat verkko-oppiminen ja siihen liittyvä teknologia, kansainvälisyys ja kestävä kehitys. Opistolla on vahva kansallinen asema verkko-oppimisen ja siihen liittyvän teknologian kehittäjänä. Opisto toimii sekä internetissä että internaattissa. Oppimisen metodeita ja ympäristöjä kehitetään molemmissa. Painoalueina ovat mm. eri oppilaitosmuotojen ja -tasojen väliset rajapinnat, yhteis(ö)oppiminen sekä opintojen henkilökohtaistamisen mahdollisuuksien tutkiminen ja kehittäminen.

Kehittämisvisio ja toiminnan tavoitteet: Talous- ja toimintasuunnitelman strategisena tavoitteena on Opiston aseman vahvistaminen yleissivistävän verkko-oppimisen valtakunnallisena keskuksena ja kehittäjänä osana Mikkelin kaupungin Lupaus 2016 -hankekokonaisuutta. Mikkelin seutukunnalla kehitetään valtakunnallisesti pilotoivia internet- ja internaattipalveluja etenkin toisen asteen oppilaitosten käyttöön. Yhteistyötä verkko-oppimisen kehittämisessä pyritään laajentamaan myös ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen suuntaan. Verkko-oppimisen vaikuttavuuden ja oppimista uudistavien mallien kehittämistä viedään eteenpäin aiheeseen liittyvän hanketoiminnan kautta.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Opetusluvan alaisen toiminnan valtiosuustarkastelu herätti liikelaitoksen pohtimaan rooliaan. Sääntely tulee selkiytymään, kun valtiosuustarkastelu on käsitelty loppuun. Otavan Opisto on kehittänyt ja sopeuttanut toimintaa. Uusia innovaatioita verkko-opetukseen on syntynyt. Palvelutarpeen lisääntyessä myös verkko-osaamisen rooli kasvaa. Verkko-osaamisen kehittämisestä voidaan saada enenemmän hyötyjä, kun se tehdään yhteistyössä alueen oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

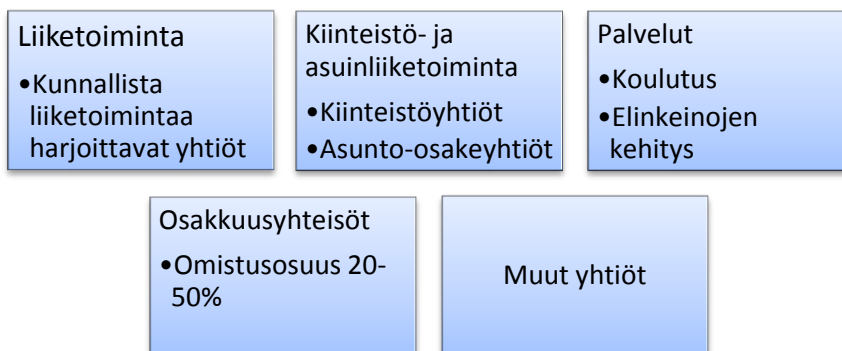
- **Toisen asteen perusopetuksen yhteistyön tiivistäminen:**
 - Otavan opiston, Kansalaisopiston, Paukkulan nuoriso-opiston ja Etelä-Savon koulutus Oy:n sekä Mikkelin lukioden yhteistyötä tiivistetään edelleen.
- **Verkko-opetuksen kysynnän kasvaessa toiminnan jatkuva kehittäminen**
 - Tuotteistetaan ja myydään verkko-opetusta Suomessa ja tulevaisuudessa myös ulkomailla.

4.2 Tytäryhtiöt

Kaupunki on määritellyt 11 tytäryhtiölle valtuustoon nähden sitovat tavoitteet. Näiden yhtiöiden tehtävänä on palvelutuotannon hoitaminen tai kaupungin kehittämistoimintaan keskeisesti osallistuminen. Konsernivastuuhenkilöiden tulee toimia kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjetta.

Mikkelin kaupunkikonsernissa pyritään tarkoituksenmukaisesti hyödyntämään yhteisiä tukipalveluita konsernitasoisesti. Hankinta- ja volyymiedut sekä ammattitaito ja erityisosaamiset hyödynnetään yhteisesti ja toimintojen päällekkäisyyksiä pyritään aktiivisesti tunnistamaan. Hankintapalvelut huolehtivat kilpailuttamisista ja tuote- sekä palvelukatalogien ylläpidosta konsernitasolla. Näin pyritään varmistamaan hankintalain ja kaupungin hankintaohjeistusten noudattaminen läpi koko konsernin. Kaikki kaupungin tytäryhteisöt ovat mukana kaupungin hankintasopimuksissa ja noudattavat kaupungin hankintaperiaatteita ja hankinnoista erikseen antamia ohjeita.

Taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä kartoitetaan myös kaupunkikonsernissa kiinteistöhoitoon, talous- ja henkilöstöhallintoon liittyvissä tukipalveluissa. Konserniomistuksia voidaan jaotella useilla eri tavoilla, esimerkiksi omistusosuuden, toimialan tai strategisen merkittävyyden perusteella. Tässä selvityksessä Mikkelin kaupungin tytäryhteisöt on jaoteltu toimialaroolien mukaisesti viiteen ryhmään. Neljä kategoriasta muodostuu liiketoimintayhtiöistä, kiinteistöyhtiöistä, palveluyhtiöistä ja osakkuusyhtiöistä. Lisäksi oman ryhmän muodostavat muut yhtiöt, joiden omistus kaupungin näkökulmasta on vähäinen.

Tytäryhtiömuotoisella toiminnalla lisätään päätöksenteon nopeutta ja joustavuutta, saavutetaan toiminnan läpinäkyvyys kilpailuilla markkinoilla sekä mahdollistetaan strategisen kumppanin (osakkaan) mukaantulo yhtiön toimintaan. Osakeyhtiö perustetaan liiketoiminnan harjoittamista ja pääsääntöisesti voiton tuottamista varten. Perustamisen edellytyksenä on pääsääntöisesti,

- että kaupungin lisäksi on mukana muita perustajia tai myöhemmin on suunnitteilla ottaa muita osakaita mukaan,
- että kaupunki luopuu tehtäväalueen osalta kaupungin oman organisaation toiminnan ja talouden hallinnollisesta ohjausvallastaan,
- että kaupunki on valmis antamaan tehtäväalueelle juridisen, osakeyhtiölain mukaisen itsenäisen vallan ja vastuun eikä edellytä tai vaadi erivapauksia tai muista omistajista poikkeavia oikeuksia,
- että toiminnan yhtiöittämisestä aiheutuvat verotukselliset seuraamukset ovat pienemmät kuin yhtiöittämisestä saavutettava taloudellinen hyöty ja
- että kaupunki on valmis vastaamaan liiketoiminnan riskeistä sijoittamallaan pääomalla ja mahdollisesti antamallaan takauksilla.

Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiön tarkoituksena on voiton tavoittelu. Osakeyhtiö voi harjoittaa myös toimintaa, jossa toiminnan tarkoituksena on muu kuin voiton tavoittelu, mikäli osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä on näin määrätty. Kaupungin tavoitteena on harjoittaa kiinteistöosakeyhtiöitä lukuun ottamatta, osakeyhtiömuodossa toimintaa pääsääntöisesti sellaisissa olosuhteissa, joissa suurin osa yhtiön tuotoista kertyy muista lähteistä kuin kaupungilta itseltään. Osakeyhtiömuotoiselle toiminnalle asetetaan edellytykseksi, että se voi harjoittaa kannattavasti toimintaansa omalla tulo-rahoituksellaan ja sen oman pääoman puitteissa. Osakeyhtiömuotoa on myös perusteltua käyttää yhteistoiminnan muotona, kun yhteisöllä on useampia omistajia.

Tytäryhtiöiden kohdalla toiminta on osakeyhtiölain mukaan järjestettyä. Konsernin ohjausrooli tytäryhtiön toiminnassa on vahva. Mikkelin kaupunki ohjaa tytäryhtiöidensä toimintaa talousarviossa asetettavien toiminnallisten tavoitteiden ja/tai sitoutuneelta pääomalta vaadittavan tuoton, konserniohjeen sekä yhtiön hallitustyöskentelyn kautta. Hallitukseen tulee valita edustajat niin, että siellä on riittävästi edustettuna liiketalouden ja yhtiön toimialan osaaminen.

Tytäryhteisöt toteuttavat omassa toiminnassaan seuraavia kaupungin omistajapolitiittisia yleislinjauksia:

- toiminnassa noudatetaan kaupunginvaltuuston hyväksymiä konserniohjeita ja hyvän hallinnon periaatteita,
- toimintaa tehostetaan parantamalla tuottavuutta, kilpailukykyä, asiakastytyvääisyyttä ja omaisuuden arvon säilyttämistä,
- kassanhallintaa pyritään keskittämään osaksi kaupungin muuta kassanhallintaa siten, että kaupungin tytäryhteisöt liittyvät kaupungin konsernipalveluiden ylläpitämän konsernitilin ja -pankin käyttäjiksi,
- tytäryhteisöjen lainanotossa hyödynnetään kaupungin rahoitusasiantuntemusta, lisätään etenkin saman toimialan tytäryhteisöjen toiminnallista ja hallinnollista yhteistyötä yhteistyöhyötyjen saavuttamiseksi ja yhteisöjen hallintoa tehostetaan nimeämällä mahdollisuuksien mukaan myös ulkopuolisia asiantuntijoita hallitusten jäseniksi.

Kaupungin tytäryhtiöiden toimintaan voidaan vaikuttaa seuraavin tavoin:

- tytäryhtiön toiminnan säilyttäminen ennallaan,
- tytäryhtiön toiminnan uudelleensuuntaaminen,
- tytäryhtiön omistuspohjan laajentaminen,
- tytäryhtiön kehittäminen osakkuusyhtiöksi,
- tytäryhtiön omistuksesta luopuminen myymällä tai sulauttamalla toiminta

4.3 Liiketoimintayhtiöt

Liiketoimintayhtiöihin lukeutuvat kaupungin energiayhtiö, ja jätehuolto-yhtiö. Liiketoimintayhtiöt toimivat kilpailluilla markkinoilla ja ne jakavat pääsääntöisesti tuloksestaan osinkoa. Liiketoimintayhtiöiden tulee maksaa kaupungin lainalle sovittu korko sekä kaupungin sijoittamalle pääomalle kohtuullinen tuotto. Lisäksi yhtiön tulee tulo-rahoituksellaan ilman kaupungin lisäsijoituksia kattaa toiminnasta aiheutuvat pääoma ja käyttömenot sekä varautuminen korvaus ja kehitysinvestointeihin.

Yhtiö	Omistus
Etelä-Savon Energia Oy	(konserni) 100,00 %
Metsäsairila Oy	100,00 %

Tehokkaalla omistajapolitiikalla kaupunki pyrkii pääoman ja omaisuuden tehokkaaseen käyttöön; pääomia vapauttamalla ja uudelleen kohdistamalla kaupunki pyrkii lisäämään kaupungin pääomien tuottavuutta ja kehittämään kaupunkia sekä luomaan hyvän kuntatalouden. Omistuksille on kaupungin talousarviossa määriteltä yhteisökohtaiset tuotto- ja/tai muut toiminnalliset tavoitteet. Liiketoiminta ja toimiminen vapailla markkinoilla mahdollistavat liikevoiton kasvattamisen. Maltillinen osingonjako tekee useista liiketoimintayhtiösijoituksista vakaasti kannattavaa. Osinkojen nostamisen perusedellytyksenä on, että yhtiössä on jakokelpoisia varoja.

4.3.1 Etelä-Savon Energia -konserni

	Omistus: 100 % Toimiala: energialiiketoiminta Konsernivastuuhenkilö: kaupunginjohtaja Erityistehtävä: Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotanto sekä sähkön siirto.			
	TP 2016	TA2017	Ennuste 2017	TS 2018
Liikevaihto	51,3 milj. euroa	52,4 milj. euroa	50,5 milj. euroa	51 milj. euroa
Tilikauden voitto/tappio (verojen jälkeen)	2,6 milj. euroa	2,6 milj. euroa	2,6 milj. euroa	2,6 milj. euroa
Osinko	2,86 milj. euroa	2,86 milj. euroa	2,86 milj. euroa	-
Investoinnit	16,6 milj. euroa	17 milj. euroa	12 milj. euroa	5,8 milj. euroa
Ulkoisen velka	91,4 milj. euroa	92 milj. euroa	90 milj. euroa	85 milj. euroa
Sisäinen velka	14,3 milj. euroa	14,3 milj. euroa	14,3 milj. euroa	14,3 milj. euroa
Konsernitiilin limiitti	4,2 milj. euroa	4,2 milj. euroa	4,2 milj. euroa	4,2 milj. euroa
Omavaraisuusaste	17,7%	16%	15%	15%
Henkilöstö				
vakituihin	93	95	90	90
määräaikainen	8	8	4	4

Etelä-Savon energia Oy:n tytäryhtiöt:

Yhtiö	Omistus
Huippuenergia Oy	100,00 %
ESE-Tekniikka Oy	100,00 %
ESE-Verkko Oy	100,00 %
Haukivuoren Lämpö	100,00 %
OOOEse, Venäjä	100,00 %
OOOEse Ruskij Les	100,00 %
Biohauki Oy	54,34 %
Biosairila Oy	30,00 %
Lumme Energia Oy	20,00 %

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Kehitetään toimintavarmoja ja kilpailukykyisiä energiaratkaisuja yhteistyössä kaupungin kanssa. Energiayhtiö toimii konsernina, jonka toiminta perustuu liiketoiminnallisesti kannattavaan liiketoimintaan. Yhtiön mahdollisista toimintojen uudelleen järjestelyistä päättää yhtiön hallitus ja johto, ellei toiminnan ja siihen liittyvien riskien laajuus suhteessa yhtiön taloudelliseen kantokykyyn edellytä päätöksiä yhtiökokouksessa. Ennakkokäsityksen pyytäminen tapahtuu konserniohjeen mukaisesti. Toiminnan tehostamiseksi yhtiön on pyrittävä hakemaan synergiaetuja konsernitasolla. Energiialiiketoiminnassa tapahtuvat muutokset vaativat energiaomistusten jatkuvaa tarkastelua. Tuotto-odotteena on nostaa yhtiöstä osinkoina vähintään puolet tilikauden jakokelpoisista voittovaroista, ellei tiedossa ole poikkeuksellisen merkittäviä investointeja tai muutoksia, ja jos taseessa on ylijäämiä.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Sähkömarkkina on hyvin kilpailtu. Etelä-Savon Energia ja Suur-Savon Sähkö ovat pieniä toimijoita. Siksi resursien vahvistamiseksi perustettiin yhteinen sähkönmyyntiyhtiö Lumme Energia Oy. Sähkön tuotanto on uusiutuvan energian tukien ja sähkön käytön vähenemisen myötä tullut huomattavasti kannattavaksi. Markkinahinta on välillä niin alhainen, että edes vastapainetuo-
tanta ei ole kannattavaa lauhdesähköstä puhumattakaan. Myös sähkön vähittäismyynti on muuttunut voimakkaasti kilpailuksi ja katteet ovat pienentyneet. Energiayhtiön tulos syntyy pääasiallisesti sähköverkkoliiketoiminnasta ja kaukolämmön tuotannosta.

Toimialalla, jossa korvausinvestoinnit ovat aika ajoin mittavat. Siksi yhtiön rahoitusasema on pidettävä vahvana. Yhtiö on toiminut peruskaupungin rahoittajana pitkään ja se on ohjattu jakamaan merkittävästi osinkoja. Tämä näkyy investointien velkaperusteisena rahoituksena ja yrityksen velka-aseman merkittävänä kasvuna.

Strategiset valinnat ovat energiayhtiössä tärkeässä roolissa, tosin energiakentän ennustettavuus on erityisen haastavaa. Ympäristöystävälliset energiaratkaisut ja siirtyminen aurinkoenergiamarkkinoille ovat avauksia, jotka voivat kantaa hedelmää vasta myöhemmin vuosina tekniikan yleistyessä ja investointikustannusten alentuessa.

Yhtiö on kokonsa puolesta Mikkelin kaupungille erityisen merkittävä. Osaaminen ja tulevaisuuden visioiden ennustaminen vaatii vahvaa osaamista niin yhtiön työntekijöiltä, toimitusjohtajalta kuin hallitukseltakin. Perusteltua on kartoittaa mahdollisten erityisammattilaisten käyttöä yhtiön strategian linjavedoissa ja muussa hallitustyöskentelyssä.

Etelä-Savon energia linkittyy kaupungin strategiaan vihreän energian tuottajana ja se on mukana EcoSairila-alueen kehitystyössä.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- EcoSairila - alueen kehittämistyötä tulee jatkaa tiiviisti ja saumattomassa yhteistyössä alueen ja kehittämisalustan muiden toimijoiden kanssa.
- Selvitetään taloudellisen yhteistyön lisääminen Suur-Savon Sähkö Oy:n Etelä-Savon Energia Oy:n välillä.

4.3.2 Metsäsairila Oy

	Omistus: 100,0 % Toimiala: jätteenkäsittely, muu jäte- ja ympäristöhuoltotoiminta Konsernivastuuhenkilö: tekninen johtaja Eriyistehtävä: Lakisääteisten jätehuoltopalveluiden järjestäminen			
	TP 2016	TA2017	Ennuste 2017	TS 2018
Liikevaihto (1000e)	6036	5668	6050	6097
Tilikauden voitto/tappio (1000e)	781	506	673	632
Osinko (1000e)	350	301	350	350
Investoinnit (1000e)	376	860	1000	1000
Ulkoinen velka (1000e)	147	0	0	0
Sisäinen velka (1000e)	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti (1000e)	500	500	500	500
Omavaraisuusaste	82	84	85	85
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	15 2	13 4	16	18

Kehittämisisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Kuntalaisten jätehuollosta vastaamisen lisäksi yhtiö auttaa paikallisia yrityksiä heidän jäteasioissa. Etsitään paras ratkaisu aina tilanteen mukaan. Toiminnan tavoitteena on olla ympäristöystävällinen ja teknistaloudellisesti kestävä sekä kehittyvä kunnan jäteyhtiö. Jätehuollon kokonaisuuden optimointi talous- ja ympäristönäkökohdat huomioiden tuo parhaan lopputuloksen kaupungille ja kaupunkilaisille. Jätehuollon kokonaisuuden ympäristövaikutukset minimoidaan. Yksilöityjä tavoitteita on mm. kaiken asumisessa syntyvän yhdyskuntajätteen täysi hyödyntäminen. Erilliskerätyt hyötyjätteet ohjataan materiaalihyötykäyttöön ja sekajäte energiahyötykäyttöön. Liikennebiokaasun tuotanto jäteperäisistä materiaaleista on yksi merkittävä tavoite. Jätekeskuksen osalta pyritään mahdollisimman suureen materiaalien hyötykäyttöprosenttiin. Luodaan pohjaa Mikkelin alueen kiertotaloudelle mm. biokaasulaitoksella sekä jätteiden lajitteluhallilla. Tuotteistetaan jätemateriaaleja, luodaan lisäarvoa materiaaleille Mikkelin alueella, tätä kautta ollaan luomassa uutta liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja kiertotalouden avulla. Tuotto-odotteena on nostaa yhtiöstä osinkoina vähintään puolet tilikauden jakokelpoisista voittovaroista, ellei tiedossa ole poikkeuksellisen merkittäviä investointeja tai muutoksia, ja jos taseessa on ylijäämiä.

Tytäryhtiö: Biosairila Oy

Omistus: 50 %

Biosairila Oy:n tunnusluvut:

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto	0	6524
Tilikauden voitto/tappio	-55422	-107592
Osinko	0	0
Investoinnit	0	4424433
Ulkoinen velka	0	4490000
Sisäinen velka	0	0
Konsernitilin limiitti	0	0
Omavaraisuusaste	90,5	17,1
Henkilöstö	0,5	0,5

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Kiertotalouden ja biotalouden kehitys on vahvaa samoin digitalisaation kehitys muuttaa toimialaa. Yksi merkittävä vaikutus on erilaisilla tuottajavastuusäännöksillä jotka muuttavat materiaalivirtoja, kun tuottajayhteisöt hallinnoivat materiaalien keräystä ja kierrätystä. Näitä ovat esim. sähkölaiteromu, paristo, paperi ja pakkaukset kuten kartonki, lasi, metalli ja muovi.

Toimialalla on yleistynyt kuntayhtiöiden yksin omistamat tai yhteistyössä yksityisten yritysten kanssa perustetut markkinaehtoiset yhtiöt. Oleellinen muutos on jäte- ja hankintalain uudistukset, jotka asettavat kuntayhtiölle kovat haasteet. Kierrätyksen ja lajittelun kehitys asettaa uusia haasteita.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- **EcoSairilan kehittämislustan kehittämisen saumattoman yhteistyön tiivistäminen**
- **Biosairilan osalta tarvitaan vahvaa välillistä konserniohjausta:**
 - Riskienhallinta
 - Toiminnan ohjaaminen
 - Investoinnit
 - Ympäristölupakysymykset

4.4 Kiinteistö- ja asuinliiketoimintayhtiöt

Kiinteistöyhtiöihin lukeutuvat kiinteistökehitysyhtiö sekä kiinteistö ja asunto-osakeyhtiöt. Kiinteistöyhtiöiden tulee maksaa kaupungin lainalle sovittu korko. Omistusten tiivistämistä ja yhdistelyä tietyillä kiinteistöliiketoiminnan aloilla tullaan kartoittamaan. Omistuksien hajautuminen ja keskeisten yhtiöiden omistusrakenteen muutokset vaativat omaisuusosuuksien muutoksia, ennen kuin yhdistely onnistuu. Lisäksi kiinteistöyhtiöillä on ominaisuuksia, jotka vaikuttavat esimerkiksi yhtiön valtion tukemaan investointirahoitukseen. Esimerkiksi opiskelija-asuntojen rakennuttamisessa erityisasumisen rakentamista tuetaan. Mikäli erityisyhtiöitä yhdistetään myös muuta liiketoimintaa harjoittaviin yhtiöihin, rahoituksen erityisasema ja arvonalisäveroedut voidaan menettää.

Kiinteistöyhtiöt

Kiinteistökehitys Naistinki Oy

Mikalo Oy

Mikkelin Asumisoikeus Oy

Mikkelin opiskelija-asunnot Oy (Moas)

Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy

Mikkelin Jäähalli Oy

Omistus

100,00 %

100,00 %

100,00 %

100,00 %

100,00 %

74,88 % (konserniomistus 89,10 %)

Kaupungin taseyksikkönä toimiva tilakeskus hallinnoi ja omistaa kaupungin palvelutuotantoon käytettäviä tiloja ja Naistinki Oy koordinoi tytäryhteisöjen sekä ulkopuolisten yritysten tilojenkäyttöä. Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy hallinnoi ja omistaa ammattiopiston tilat. Tytäryhteisöjen tulee ensisijaisesti sijoittua kaupungin omistamiin tiloihin.

4.4.1 Kiinteistökehitys Naistinki Oy

Erityistehtävä: Tavoitteena on lisätä Mikkelin toimitilarajontaa ja tukea elinkeinoelämän virkistymistä. Kiinteistökehitys Naistinki Oy omistaa ja hallinnoi toimitiloja, joita vuokrataan yrityksille tai kiinteistöt ovat pääsääntöisesti muiden toimijoiden kuin Mikkelin kaupungin käytössä. Kiinteistökehitys Naistinki omistaa toimitiloja noin 67 000 m². Liikevaihto on noin 4,4 milj. euroa vuonna 2016.

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Kiinteistökehitysyhtiö Naistinki keskittyy vahvistamaan paikallista asemaansa yritysten tilaratkaisujen tuottajana ja tarjona. Toimillaan se mahdollistaa kaupungissa yritysten määrän ja työpaikkojen määrän kasvamisen. Naistinki hallinnoi palvelusopimuksen kautta myös Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:n omistamia tiloja, jotka ovat pääsääntöisesti Etelä-Savon Koulutus Oy:n käytössä olevia koulutustiloja. Yhtiön tavoitteena ovat pitkällä aikavälillä tasapainoinen talous, hallitun taloudellisen riskin ottaminen yrityshotellityyppisissä kiinteistöratkaisuissa, tilaratkaisujen markkinoinnin kehittäminen yhteistyössä kehitysyhtiön kanssa ja osallistuminen aluekehityshankkeiden käynnistämiseen. Tuotto-odotteena on nostaa yhtiöstä osinkoina vähintään puolet tilikauden jakokelpoisista voittovaroista, ellei tiedossa ole poikkeuksellisen merkittäviä investointeja tai muutoksia, ja jos taseessa on ylijäämiä.

 NAISTINKI	Omistus 100 %			
	Toimiala: omistaa, myydä ja hallita kiinteistöjä Konsernivastuuhenkilö: tekninen johtaja			
	TP 2016	TA2017	Ennuste 2017	TS 2018
Liikevaihto	4.433.000	5.100.000	5.100.000	5.300.000
Tilikauden voitto/tappio	184.000	300.000	300.000	400.000
Osinko	0	0	0	
Investoinnit	2.500.000	3 500 000	7.000.000	4.000.000
Ulkoisen velka	18.636.000	22.500.000	22.500.000	25.500.000
Sisäinen velka	155.000 (pitkät&lyhyet)	150.000	120.000	90.000
Konsernitilin limiitti	2.000.000 (Ei käytössä)	2.000.000	2.000.000 (ei käytössä)	2.000.000
Omavaraisuusaste	29,4%	25,3%	28,0%	25,0%
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	6 0	6 0	6 0	6 0

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

- Yhtiö pystyy tarjoamaan rakennustöiden valvontaa sekä rakennuttamisen ja kiinteistövalvonnan palveluja myös muille konserniyhtiöille
- Tilahallinnon ja yhtiöiden roolin ja sijoittumisprosessin selkeytys ja auki kirjoitus yritysten sijoittumispalveluissa tärkeää.

4.4.2 Mikalo Oy

 MIKALO OY	Omistus 100 % Toimiala: Kiinteistöjen ja asuntojen vuokraus sekä hallinta Konsernivastuuhenkilö: tekninen johtaja Erityistehtävä: Toteuttaa osaltaan Asuminen Mikkeliässä 2020 ohjelmaa sekä tarjoaa yhden väylän sosiaaliselle asuttamiselle.			
	TP 2016	TA2017	Ennuste 2017	TS 2018
Liikevaihto	23.154.000	23.200.000	23.250.000	22.750.000
Tilikauden voitto/tappio	-758.985	0	0	0
Osinko	-	-	-	-
Investoinnit	2.544.888	2.000.000	1.500.000	6.000.000
Ulkoinen velka	66.508.718	63.000.000	63.825.000	62.298.000
Sisäinen velka	6.528.139	5.960.000	5.690.000	5.108.000
Konsernitilin limiitti	-	-	-	-
Omavaraisuusaste	24,37	22,00	23,00	23,00
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	62 7	69	69	68

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Mikalo Oy rakennuttaa, omistaa ja hallitsee kiinteistöjä ja niillä olevia rakennuksia, ostaa ja vuokraa alueita, rakennuksia ja huoneistoja sekä niiden omistukseen ja hallintaan oikeuttavia osakkeita. Yhtiö vuokraa kiinteistöjä ja huoneistoja sekä harjoittaa huolto- ja isännöinti-toimintaa. Aravalainsäädäntö rajoittaa osingon nostamisen, joten tuotot käytetään yhtiön omaan toimintaan. Tavoitteena on vastata alueellisesti vuokra-asumisen kysyntään ja mahdollistaa vaihtoehdon kaupungin palvelutuotannon kiinteistökysyntään. Mahdollisissa kaupunkikonsernin integraatioissa Mikalon asemaa vahvimpänä asumisen palveluita tuottavana toimijana tarkastellaan niin, että valtuustokauden aikana sitä voidaan vahvistaa. Yhtiön tavoitteena on toteuttaa Asuminen Mikkeliässä 2024 ohjelmaa (Kh 7.9.2015 § 266), jonka mukaisesti vuokra-asumisen keskeisimmät tavoitteet ovat:

- Vuokratason pitäminen markkinaehtoisella tasolla
- Kysyntää vastaavan asuntokannan tuottaminen
- Asuntojen kunnon ja laatuasteen varmistaminen asukastyytyvyydensäavuttamiseksi.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- **Kaupungin vuokratyöyhtiöt tulee tunnistaa elinvoimatekijänä.**
 - Työvoiman liikkuminen, väliaikaiset asunnot
 - Laadukas asuminen, palvelee yrityspalveluja
 - Määräaikaiset työkomennukset, ja tarve väliaikaiselle asunnolle
- **Täsmennetään yhtiön rooli asunnonvuokraustoiminnan ulkopuolisissa tehtävissä**
 - Esim. Julkisten tilojen rakennuttamispalvelut
- **Pyritään varmistamaan, että vuokrausaste pysyy kohtuullisella tasolla.**

4.4.3 Mikkelin Asumisoikeus Oy

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Mikkelin Asumisoikeus Oy tarjoaa kysyntää vastaavasti asumisoikeusasuntoja paikkakunnalla. Omistusosuus säilytetään ennallaan. Tuotto-odotteena on oman toiminnan kannattavuus. Yhtiön tavoitteena on tarjota ryhmälle asukkaita vaihtoehtoisen asumisen rahoituksen muodon ja osaltaan toteuttaa Asuminen 2024 ohjelmaa.

	Omistus 100 % Toimiala: Asumisoikeusasuntojen vuokraus ja hallinnointi Konsernivastuuhenkilö: tekninen johtaja Erityistehtävä: Yhtiö omistaa ja hallinnoi 14 asumisoikeusasuntokohdetta eri puolilta Mikkelin kaupunkia. Yhtiön hallinnosta vastaa Mikalo Oy.			
	TP 2016	TA2017	Ennuste 2017	TS 2018
Liikevaihto	1 664 234,03	1 731 501,31	1 731 500,00	1 749 937,00
Tilikauden voitto/tappio	0	0	0	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	0	0	0	0
Ulkoinen velka *)	7 255 390,67	6 629 097,67	6 629 097,67	5 984 260,16
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	0	0	0	0
Omavaraisuusaste	25,3	25	25	26
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	0	0	0	0

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

- Yhtiön pitää toimia omana taseyksikkönään
 - Asumisen erityislait määrittelevät toiminnan luonteen
 - Tulisi pyrkiä selvittämään yhtiön sulauttamisedellytykset Mikalo Oy:öön
 - Tulisi pyrkiä selvittämään asumisoikeusasuntojen järjestysnumerojono yhtiön hallintaan, jos asumisoikeusasuntoihin kaavailtu lakimuutos antaa myöden.
 - Tärkeä turvata monipuolinen asuntokanta myös mahdollisten liiketoimintajärjestelyjen yhteydessä.

4.4.4 Mikkelin Opiskelija-asunnot Oy (MOAS)

	Omistus 100 % Toimiala: Yhtiön toimialana on yleishyödyllisenä yhteisönä toimien asuntojen ja asuinkiinteistöihin liittyvien liiketilojen rakennuttaminen, omistaminen, hallitseminen, vuokraaminen ja osakkeiden omistaminen. Konsernivastuuhenkilö: tekninen johtaja			
	TP 2016	TA2017	Ennuste 2017	TS 2018
Asuntojen käyttöaste	94,00	93,55	92,90	93,30
Liikevaihto	4,15	4,30	4,10	4,20
Tilikauden voitto/tappio	0	0	0	0
Osinko	-	-	-	-
Investoinnit	0,66	1,1	1,0	1,3
Ulkoinen velka	19,54	20,20	20,20	20,40
Sisäinen velka	0,87	0,9	0,9	0,8
Konsernitilin limiitti	-	-	-	-
Omavaraisuusaste	8	8	8	8
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	10+2	10 3+2	10 3+2	10 4+1

Erityistehtävä: Toimialansa mukaan yhtiön tehtävänä on erityisryhmille, erityisesti opiskelijoille suunnatut asumispalvelujen järjestäminen. Yhteistyö on kasvanut ja kasvanee mm. Yliopistokeskuksen kanssa, jonka toimijoilla käy paljon vierailevia opettajia ja tutkijoita. Vierailevien tutkijoiden tuomista aiotaan lisätä tulevaisuudessa yliopistokeskukselta saatujen tietojen mukaan. Edelleen kv. opiskelijoiden määrän nopea kasvu > v. 2015 ensimmäisen kerran yli 600 kv. asukasta eli n joka kolmas vuokralainen vuodenvaihteessa kv. opiskelija. Omistamiaan ja hallintaansa saamia asuntoja yhtiö vuokraa peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskeleville opiskelijoille sekä muille nuorille ja erityisryhmille asunnoiksi. Asuinrakennuksiin mahdollisesti liittyvät muut tilat yhtiö vuokraa ensisijaisesti sosiaalisiin tarkoituksiin. Lisäksi yhtiö voi vuokrata asuntoja myös muille tilapäistarkoitukseen mm. kansainvälistä opiskelija-, tutkija- ja nuorisovaihtoa edistävään toimintaan sekä kesähotellitoimintaan. Yhtiö voi harjoittaa isännöinti- ja kiinteistönhoitotoimintaa.

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Yhtiön visiona on laadukas pientasuntotarjonta huomioiden em. erityisryhmien tarpeet sekä aravalainsäädäntö (omakustannusperiaate). Asuntojen käyttöaste pyritään pitämään vähintään 94 % tasossa huomioiden opiskelija-asuntojen vajaakäyttö kevät- ja kesäaikana. Yhtiöstä ei nosteta osinkoa erityisluonteisen toiminnan aiheuttamien lainsäädäntörajoitteiden vuoksi. Lisäksi tavoitteena on saatavuuden, toimintavarmuuden ja hintakilpailukyyn varmistaminen varmistaen yhtiön taloudellisten tunnuslukujen saavuttaminen. MOAS asemaa kaupunkikonsernin itsenäisenä osana tarkastellaan opiskelija-asumiseen liittyvän erityislainsäädännön ja asiakassegmentin ehdoilla niin, että valtuustokauden aikana asiassa voidaan edetä.

Yhtiön tavoitteena on toteuttaa Asuminen Mikkeli 2024 ohjelmaa, jonka mukaisesti opiskelijoiden vuokraamisen keskeisimmät tavoitteet ovat:

- Kansainvälisten opiskelijoiden asunto- vuokrauksen kehittäminen huomioiden opetusministeriön kansainvälistymisstrategian tavoite, eli kv. tutkinto-opiskelijoiden määrän lisääminen yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa
- Opiskelija- ja nuorisotalojen peruskorjaus yhtiön pitkän aikavälin kunnossapitosuunnitelman, PTS:n mukaisesti
- Lyhytaikaisen asuntovuokrauksen kehittäminen huomioon ottaen myös mm. Euroopan Unionin Erasmus+ ohjelma, eli n. 14,7 miljardin euron kokonaisbudjetin vaihto-ohjelma v. 2014-2020. Tarkoitettu eurooppalaisille tutkinto-opiskelijoille ml. oppisopimuskoulutettavat, harjoittelijat ja vapaaehtoistyöntekijät sekä nuorisovaihtoon osallistuvat.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Yhtiön käyttöasteen laskeminen kevät- ja kesäaikana ja mm. solujen kysynnän vähenemisen osalta aiheuttaa asuntojen vajaakäyttöä ja sitä kautta vuokratappioita sekä kustannuspaineita vuokriin. Lisäksi asuntojen korjausten/huoltojen määrä sekä normaalia isommat vanhempien asuntojen vuosikorjaukset mm. v. 2016-2017 aikana ovat kasvaneet.

Myös vanhentuneen laitekannan ennalta arvaamattomien uusimisen kulut nostavat kustannuksia aiheuttaen, ainakin tilapäisesti rahoitusaliäämää tilikausille. Solujen kysynnän heikkeneminen, ainakin nyt siirtymävaiheen aikana, lukukausimaksun tultua viime vuonna voimaan kv. EU- ja ETA-alueen ulkopuolisille opiskelijoille on merkittävästi vähentänyt yhtiön solujen kysyntää. Myös yhtiön perinnässä olevista vuokrarästeistä on jouduttu välillä tekemään isompia luottotappioita, jotka niin ikään heikentävät ko. tilikauden tulosta.

Epäsopivien huoneistojen ja sijainniltaan syrjäisten kohteiden saaminen kiinnostavammaksi vaatii investointeja ja kilpailukykyistä vuokratasoa. Toimivilla opiskelija-asuntomarkkinoilla on merkittävä rooli opiskelijoiden houkuttelemisessa paikkakunnalle.. Suurin osa nykyisistä kohteista melko kaukana ja tulevaisuuden kohteiden tulisin olla mahdollisesti lähellä kampusta tai keskustassa.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- Haetaan tiivistä yhteistyötä Mikalo Oy:n kanssa ja selvitetään yhtiöiden hallinnollinen yhdistäminen
- Tunnistetaan toimivien opiskelija-asuntopalveluiden rooli merkittävänä alueellisena opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäjänä

4.4.5 Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy (MIKKO)

Erityistehtävä: Hallinnoi Etelä-Savon koulutus Oy:n käyttämiä tiloja. Huolehtii kiinteistöjen kunnosta ja soveltuvuudesta oppilaitoskäyttöön. Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:n toimialana on rakennuttaa, omistaa ja ylläpitää koulutukseen sekä opetukseen tarkoitettuja rakennuksia. Yhtiö omistaa useimmat Etelä-Savon Ammat- tiopiston (ESEDU) Mikkeliissä sijaitsevista koulurakennuksista ja tällä hetkellä ESEDU on suurin yhtiön vuokra- laisista. Kiinteistöjen kokonaispinta-ala on n. 60 000 m².

Kehittämismisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Strategiset tavoitteet painottuvat toisen asteen ope- tuksen vahvaan ylläpitämiseen ja yritystoiminnan työvoimasaatavuuden varmistamiseen. Toimintaa kehitetään siten, että kiinteistöhallintaa ohjataan mahdollisimman tehokkaasti. Kehittämismisiona on selvitystyö oppilai- toskiinteistöhallinnan yhteensovittamisesta. Oppilaitoskiinteistöillä on tiloja Mikkeliissä noin 60.000 m². Mikke- lin Oppilaitoskiinteistöjen itsenäistä asemaa konsernissa tarkastellaan valtuustokauden aikana huomioiden oppilaitoskiinteistöjen omistukseen ja opetukseen sisältyvät erityislainsäädännön tuomat haasteet. Tuotto- odotteena on että yhtiön toiminnasta aiheutuneet kulut tulevat katetuksi. Yhtiöstä ei odoteta osinkotuottoja.

	Omistus 100 % Toimiala: kiinteistöjen omistus ja hallinnointi Konsernivastuuhenkilö: tekninen johtaja			
	TP 2016	TA2017	Ennuste 2017	TS 2018
Liikevaihto	3.807.000	4,0	4.030.000	4.200.000
Tilikauden voitto/tappio	-12.826	0	0	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	1.800.000	1	1.000.000	1.000.000
Ulkoinen velka	21.500.000	22	21.000.000	21.000.000
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	0	0	1.000.000	1.000.000
Omavaraisuusaste	24,9	23,0%	26,3%	26,0%
Henkilöstö vakituisen määräaikainen	0 0	1 (Kiinteistöpääl- likkö Naistingin palkkaamana)	0 0	0 0

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- Selvitetään Etelä-Savon Kampuskiinteistöt -kuntayhtymän omistamien mikkeliäisten kiinteistöjen siirtämisedellytykset Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:n omistukseen.
- Mikkelin oppilaitoskiinteistöt oy:n yhtiöjärjestys puhuu vain oppilaitosten tarpeesta, eikä huomioi että nykyisin vuokralaisina on lukuisa joukko ihan toisenlaisia toimijoita, joten täsmennetään yhti- ön yhtiöjärjestystä tältä osin.

4.4.6 Mikkelin Jäähalli Oy

	Omistus suora omistus 74,88%, konsernin omistus 89,10% Toimiala: Jäähallikiinteistöjen ylläpito energiakustannuksineen. Kilpahallin saneerauksen toteuttamisesta ja kustannuksista vastaaminen. Konsernivastuuhenkilö: hallintojohtaja			
	TP 2016	TA2017	Ennuste 2017	TS 2018
Liikevaihto	601692	645904	645904	630000
Tilikauden voitto/tappio	0	+68000	70000	0
Osinko	-	-	-	-
Investoinnit	60000	40 000	50 000	50 000
Ulkoinen velka	8 500 004	8 166672	8 166672	7833340
Sisäinen velka	-	-	-	-
Konsernitilin limiitti	-	-	-	-
Omavaraisuusaste	-	-	-	-
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	1	1	1	1

Erityistehtävä: Jäähallilla on vuosittain lähes 2.000 käyttäjää ja se palvelee eri lajien harrastajia erittäin monipuolisesti. Samoin jäähallissa on järjestetty useita messu- ja näyttelytapahtumia. Peruskorjaussuunnitelmassa esitetyt jäähallin kehittämistoimenpiteet mahdollistavat jäähallin käytön laajentamisen Mikkelin tärkeimpänä tapahtumakeskuksena.

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Kehittämisvisiona on Jäähallin käytön laajentaminen ja massatapahtumien mahdollistaminen yhdessä raviradan kanssa. Vastiketuotot käytetään kiinteistön kehittämiseen. Lisäksi tavoitteena on Jääurheiluseurojen toiminta- ja kilpailuedellytysten parantaminen, jäähallin nykyisen mm. koululais- ja juniorikäytön varmistaminen, jäähallin katsoja- ja yleisötilojen viihtyvyyden, käytettävyyden ja turvallisuuden parantaminen. Mikkelin Jäähalli Oy sitoutuu Kalevankankaan tapahtuma-alueen kehittämiseen yhteistyössä Mikkelin kaupungin, Mikkelin Ravirata Oy:n ja Saimaa Stadiumi Oy:n kanssa.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- **Tunnistetaan yhtiön rooli osana kalevankankaan kehittämisalustaa:**
 - Selkeä toimintamalli ja yhteistyön hallinto
 - Roolit ja vastuut selväksi
 - Kehittämisalustan sopimusmallin laadinta
 - Alueen liiketaloudellinen hahmottaminen
 - Tavoite rakentaa alueen rakenteet pitkällä aikavälillä siten, että:
 - Tulevaisuudessa vähemmän kiinteistöyhtiöitä alueella
 - Toimijoiden omien roolien tunnistaminen koko alueella
 - Liikuntapalvelut, opiskelu, tutkimus ja testaus
 - Yritysten sijoittuminen alueelle

4.5 Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt

Kaupungin kannalta on tärkeää, että Mikkeliissä on riittävä ja monipuolinen asuntokanta sekä asumisen hinta on kohtuullinen. Asuntojen omistaminen ei sinänsä ole kaupungille itsetarkoitus. Kaupunki asuntoyhtiöidensä kautta haluaa vaikuttaa kerrotunlaisen asuntokannan muodostamiseen. Kaupunki edistää myös muilla toimin, mm. kaavoituksella, sosiaalisesti ja ympäristöarvot huomioivasti kestävästä yhdyskuntarakenteen muodostumisesta ja hyviä asumisen edellytyksiä. Kaupunki osallistuu asuntoliiketoiminnallaan myös sosiaaliseen asuntopoliittikkaan, jolla halutaan turvata erityisryhmien asuminen. Tavoitteena on, että kaupungin omat yhtiöt eivät pyri markkinaosuuden kasvattamiseen. Asuntoliiketoiminnan osalta keskeiset yhtiöille asetettavat tavoitteet ovat:

- kilpailukykyinen vuokra,
- tyytyväinen asiakas,
- kiinteistön arvon säilyminen ja
- energiatehokkuuden parantaminen.

Yhtiö	Omistus	Lisätietoja
As Oy Pirttitie III	100,00 %	Sijaitsee Haukivuorella
Kiint.Oy Jääkärintie 31 (Naistinki Oy:n tytär)	100,00 %	Nk. Tuma-talo
As Oy Tuppurala	97,00 %	Haavikatu 10, Tuppurala
As Oy Hirvipari	95,69 %	Hirvenkatu 3, Launiala
Kiint.Oy TeknoGraani (Naistingin ja Esen tytär)	75,64 %	Graanintie 5 kiinteistö
As Oy Mikkelin Nuottapuisto (Mikalon tytär)	70,00 %	Sijaitsee Tuppuralassa
As Oy Mikkelin Hauki-Koivikko	70,00 %	Sijaitsee Haukivuorella
Kiint. Oy Ristiinan Suopursu	70,00 %	Sijaitsee Ristiinassa
Kiint.Oy Kenkäveronniemi	66,70 %	Kenkäveron kiinteistö
Kiint.Oy Mikkelin Takojankatu 1	58,63 %	Nk. Ekotorin kiinteistö
Mikkelin Arkistotalo Oy	56,00 %	Kalevankankaalla sijaitseva arkistokiinteistö
Kiint.Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	51,56 %	Mikkelin yliopistokeskuksen kiinteistö

Konsernivastuuhenkilöt: tekninen johtaja (palvelupäällikkö ja vuokrauspäällikkö)

Erityistehtävät: Yhtiöt mahdollistavat yritystoimintaa ja laadukkaita asumispalveluja Mikkeliissä.

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Ylläpidetään omistajuutta valituissa kohteissa, kuitenkin niin, että keskeinen yritystoiminnan kiinteistöomistaminen tapahtuu Naistinki Oy:n kautta.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

Selvitetään kaupungin suoraan omistamien asuntoyhtiöiden siirto Mikalo Oy:lle

- o Selvitetään asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöiden mahdollisuus olla osa kiinteistökonserniyhtiötä
- o Mahdollinen yksittäisten asuntojen lunastaminen siirtojen toteuttamiseksi
- o Selvitetään asunto- ja kiinteistöyhtiöiden myyntimahdollisuuksia

4.6 Palveluyhtiöt

Palveluyhtiöiden tarkoitus on tuottaa alueen elinvoiman kasvua ja kasvattaa seudun näkyvyyttä eri sidosryhmissä. Ammatillisia koulutuspalveluita tarjoava yhtiö on merkittävä työvoiman luoja ja Mikkelin kehitysyhtiö Miksei tarjoaa monipuolisia yrityspalveluita. Mikkelin ravirata Oy on profiloitunut alueen hevosurheilu- ja harrastetapahtumien pitopaikkana. Tunnusomaista yhtiöille on se, etteivät ne jaa omistajilleen osinkoa, vaan niille on asetettu muita hyvinvoinnin tuottotavoitteita.

Yhtiö

Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy
 Etelä-Savon Koulutus Oy
 Mikkelin Ravirata Oy

Omistus

79,80 %
 62,50 %
 52,70 %

4.6.1 Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy

	Omistus: 79,80 % Toimiala: Yhtiön toimialana on seudullisen elinkeinopolitiikan ja siihen liittyvän toiminnan edistäminen, kehittäminen ja toteuttaminen Mikkelin seudulla. Konsernivastuuhenkilö: kaupunginjohtaja			
	TP 2016	TA2017	Ennuste 2017	TS 2018 (alustava)
Liikevaihto	4481429	n. 3900000*	n. 4700000	4500000
Tilikauden voitto/tappio	3121	10000	10000	0
Osinko	-	-	-	-
Investoinnit	-	-	-	-
Ulkoinen velka	694516		700000	
Sisäinen velka	1077879		1000000	
Konsernitilin limiitti	1500000	1500000	1500000	1500000
Omavaraisuusaste	10 %		10 %	
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	22/15	32	32	32

Erityistehtävä: Yhtiön perustehtävänä on uusien innovaatioiden ja työpaikkojen synnyttäminen. Innovaatio ja teknologiatoiminta edistävät tutkimustoiminnan ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä keskittyen uuden teknologiansynnyttämiseen ja käyttöönottoon sekä teknologiayhtiöiden toiminnan kehittämiseen.

Kehittämismisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Yhtiö pidetään kaupungin omistuksessa ja määräysvallassa. Elinkeinoelämästä ja sen rahoituksesta on vastuu kaupunginvaltuustolla, kaupunginhallituksella ja konserni- ja elinvoimajaosto. Yhtiön tehtävänä on toteuttaa kaupungin toimeksiannosta saadut elinkeinojen kehittämistehtävät sekä samalla kehittää kaupunkikonsernin elinkeinojen kehittämis- ja markkinointitoimialan toimintaa ja osaamista. Yhtiö toimii Mikkelin seudun tuotteistamisen rakentajana ja ylläpitäjänä. Mikkelin Kehitysyhtiö Miksei Oy toimii kaupunkikonsernin sisäisenä palveluntuottajana ja saa tulorahoituksensa tällä hetkellä pääsääntöisesti kaupungin budjettivaroista ja projektiavustuksista. Yhtiön tavoitteena ei ole tuottaa voittoa. Tavoitteena on myös yhtiön toiminnan kehittäminen ja laajentaminen siten, että yhtiön muun ulkoisen tulorahoituksen kuin projektirahoituksen osuus kasvaisi.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Kasvupalvelu-uudistus ja maakunnallisten kasvupalveluiden ulkoistaminen voi tuoda muutoksia yrityksille tarjolla olevaan palveluvalikoimaan sekä siihen, millaiset toimijat maakunnassa palveluita tuottavat. Ilman muutoista sidosyksikköasemaan Miksei ei kuitenkaan käytännössä voi olla maakunnallisten palveluiden tuottaja. Näköpiirissä on myös alueellisen kehittämisrahoituksen (EU-rakennerahastot) oletettu väheneminen 2021 alkavalla ohjelmakaudella. Miksei Oy:llä on vahva rooli kahdelle kehittämisalustan kokoajana.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

- **Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy osallistuu sijoittumispalvelujen prosessin kuvaamiseen ja kehittämiseen**
- **Terävöitetään matkailun roolia eri konserniyhtiöiden yhteistyönä, Miksei/Matkailu vetovastuullisena**
 - Yhteistyön kautta markkinoinnin ja tapahtumien järjestäminen
 - Markkinointitiimin hyödyntäminen
 - Julkisen hallinnon matkailun edistäminen ei pelkästään, vaan tarvitaan yrittäjiä mukaan.
 - Matkailun strategiassa matkailusta tehtävä yrittäjyyttä
 - Yhtiöllä on vastuu matkailuyritykskehittämisessä ja neuvonnassa
 - Alueen oppilaitosten kytkeminen mukaan (työssäoppiminen)

- **Matkailun kiinnostavuuden lisääminen paikallisen ruoan ja yrittäjyyden kautta.**
 - Osaajat valmiina, mutta tarvitaan tuotteistamista
 - Jatkojalostus omavaraisuus, esim. ravinteet salaattit.
 - Tuotannon kasvatus
 - Verkkokauppa, sähköisten markkinointipalveluiden kehittäminen alueen oppilaitosten kanssa
- **Kasvupalvelulain uudistuksessa Miksei tarvittaessa mukaan palveluntarjoajana**
 - Kasvupalvelutukien kohdistaminen yrityksiin ja niiden hallinnointi.
 - Yhteistyö Etelä-Savon koulutus Oy:n kanssa
- **Yhtiön tulee tehdä resurssien määrittely hanketoiminnan ja yritysneuvonnan välillä**
 - Yhtiön päätehtävä mikro ja pienyritysten toiminnan ja taloudellisten asioiden parantaminen
 - Hanketalojen vahvuuksien ja yhteistyömahdollisuuksien tunnistaminen
 - Etelä-Savon Koulutus Oy, Xamk, Yliopistot,

4.6.2 Etelä-Savon Koulutus Oy

	Omistus 62,5 % Toimiala: ammatillinen koulutus Konsernivastuuhenkilö: sivistysjohtaja Erityistehtävä: koulutuspalvelut toisen asteen koulutuksessa			
	TP 2016	TA2017	Ennuste 2017	TS 2018
Liikevaihto	34.541.122	30.555.200	30.407.685	28.563.000
Tilikauden voitto/tappio	326.249	-1.426.754	-953.770	-8.000
Osinko	-	-	-	-
Investoinnit	1.280.982	1.421.600	1.421.600	1.000.000
Ulkoinen velka	0	0	0	0
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	3 milj. euroa, ei käytetty	3 milj. euroa, ei käytetty	3 milj. euroa, ei käytetty	3 milj. euroa, ei käytetty
Omavaraisuusaste	57,99 %	53,4 %	55 %	55 %
Henkilöstö vakituinen	360	340	362	362
määräaikainen	306	300	308	308
	54	40	54	54

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Etelä-Savon Koulutus Oy (Esedu) on monialainen toisen asteen ammatillinen oppilaitos. Koulutusta järjestetään seitsemällä eri alalla sekä nuorille että aikuisille. Esedu toimii aktiivisesti Mikkeliissä ja Pieksämäellä, mutta järjestää koulutuksia myös muilla paikkakunnilla. Visio on tehdä eturivin taitajia tarjoamalla erilaisia opintopolkuja ja nykyaikaisia yrittäjämäisiä oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöjä kehitetään tiiviissä yhteistyössä alan yritysten ja työelämän kanssa. Koulutuskuntayhtymästä ei nosteta osinkoa. Mahdollinen tuotto käytetään toiminnan kehittämiseen.

Tavoitteena on pitää talous kestäväällä pohjalla ja sopeuttaa toimintaa tuleviin muutoksiin. Toimenpiteitä on jo etupainotteisesti tehty; toimitilat ovat vähentyneet yli 100.000 neliöstä hieman yli 60.000 neliömetrin tasolle ja henkilöstömäärä on vuoden 2010 523 tasolta pienentynyt noin 410:een. Tiloja on kehitetty tukemaan pedagogisia innovaatioita. Kehittämissuunnitelma vuosille 2016 – 2019 päivitetään talousarviovalmistelun yhteydessä. Tiloista karsitaan edelleen siten, että kokonaistilakulu alenee noin 5 miljoonan euron tasolle.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Ammatillisen koulutuksen reformi, jossa opetustoiminnan tilatarpeet muuttuvat jatkuvasti. Rahoituksen vähentyessä ja osaamisen kehittämisen siirtyessä enemmän työelämään tarkoittaa henkilöstön ja tilojen edelleen vähentämistä. Kilpailu markkinaehtoisessa koulutuksessa kovenee entisestään. Myyntiä varten on perustettu tytäryhtiö 15.9.2017.

Reformin toteuttaminen edellyttää uudenlaisten toimenpiteiden käynnistämistä. Vaikuttavuuden parantamiseksi työpajatoiminta ja työllistymistä tukevat muut palvelut tulee kytkeä tiiviiksi osaksi ammatilliseen koulu-

tukseen johtavaa väylää. Mikkelin kaupunkikonserni on pyytänyt Esedulta tarjousta työllisyyspalveluista, joka annetaan helmikuun loppuun mennessä.

Maahanmuuttajien koulutus tulee alueella lisääntymään ja on tarpeellista työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Digitalisaation ja automaation + robotiikan kehitys muuttaa ammatteja ja tuotantoprosesseja ja edellyttää oppimisympäristöjen kehittämistä jatkuvasti. Kasvupalveluiden organisoituminen maakunnissa on edelleen iso kysymysmerkki. Esedu sai toiminta-alueekseen järjestämisluvassa koko maakunnan.

Toisen asteen koulutuksen uudistus ja kasvupalvelulain uudistus aiheuttaa merkittäviä toiminnallisia sopeutus-tarpeita. Tiukka taloudellinen haaste. Lähiopetus vähentyy ja verkko-opetus lisääntyy. Kasvupalvelulain uudistus: -> Uudet tuotteet. Yhtiö on perustanut 100% omistuksella tytäryhtiön: KasvuEsedu Oy.

Tunnistetaan yhtiön rooli kasvupalvelulain mukaisena potentiaalisena palvelutuottajana

- Tiivistetään Etelä-Savon koulutus Oy:n ja Miksei Oy:n välistä yhteistyötä kasvupalveluiden tuottamisessa
- Kehitetään verkko-opetusta ja sen tuotteistamista konserniyhteistyönä.
 - Otavan Opisto
 - Mikkelin lukiot
 - Konsernin yritykset
- Haetaan selkeät toimintamallit konsernitasoiselle yhteistyölle alueen työharjoitteluille ja työllistymiselle
 - Myös kaupunki aktiivisesti mukaan suunnannäyttäjäksi

4.6.3 Mikkelin Ravirata Oy

 MIKKELIN RAVIRATA	Omistus: 52,7 % Toimiala: Raviradan ylläpito ja vuokraus Konsernivastuuhenkilö: hallintojohtaja			
	TP 2016	TA2017	Ennuste 2017	TS 2018
Liikevaihto	2.287.749	2.079.300	2.169.095	2.015.411
Tilikauden voitto/tappio	+ 75.364	+ 42.980	- 15.029	+ 22.454
Osinko	-	-	-	-
Investoinnit	65.086	-	-	-
Ulkoinen velka	281.333	234.444	234.444	187.555
Sisäinen velka	-	-	-	-
Konsernitilin limiitti	-	-	-	-
Omavaraisuusaste	-	-	-	-
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	3	3	3	3

Erityistehtävä: Mikkelin ravirata tarjoaa ravielämyksiä sekä toimia monipuolisena tapahtuma- ja harjoitusalueena. Edistää hevoskasvatusta ja raviurheilua, järjestää ravi- ja ratsastuskilpailuja, hevosnäyttelyitä ja muita raviurheiluun liittyviä tilaisuuksia, hallita Mikkelin kaupungin alueella ravirataa alueineen, rakentaa, omistaa ja hallita rakennelmia ja rakennuksia sekä vuokrata niitä sekä tarjota palveluja eri tapahtumiin Mikkelin raviradan alueella.

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote: Omistus säilytetään ja yhteistyötä eri sidosyksiköiden kanssa jatketaan. Tavoitteena yhtiöllä on järjestää toimintavarmat ja kilpailukykyiset raviurheilupalvelut. Mikkelin Ravirata Oy sitoutuu Kalevankankaan tapahtuma-alueen kehittämiseen yhteistyössä Mikkelin kaupungin, Mikkelin Jäähalli Oy:n ja Saimaa Stadiumi Oy:n kanssa.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Hevostalous on vaurastunut palkintokehityksen vuoksi (uusi peliyhtiö). Peliyhtiöuudistus aiheutti Mikkelin Ravirata Oy:lle aikaisempaa huonomman ansainnan koska peliyhtiötoiminnan muutos tuottojen jaossa heikensi tulovirtaa. Kaviouraremontti (2019) mahdollistaa pidemmän ravikauden ja ravien määrän lisääntymisen, mikä parantaa alueen toimintaedellytyksiä. Raviradan investoinnin valmistuttua mahdollistaa pidemmän kilpailukauden sekä lisää kiinnostusta. Saimaan Stadiumi täydentää palveluvarustusta luoden Mikkeliin maailman huippua olevat olosuhteet. Yhteistyön tiivistäminen Saimaa Stadiumin kanssa. Alueen palvelut paranevat Saimaa Stadiumin valmistumisen myötä. Iso kaviouraremontti ja Farmarimessut 2020 ovat tulossa.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- **Tunnistetaan yhtiön rooli osana kalevankankaan kehittämisalustaa:**
 - Selkeä toimintamalli ja yhteistyön hallinto
 - Roolit ja vastuut selväksi
 - Kehittämisalustan sopimusmallin laadinta
 - Alueen liiketaloudellinen hahmottaminen
- **Yhtiön tulee olla aktiivisesti mukana alueen tapahtumatuotannossa**
 - Toiminta on tapahduttava yhteistyössä muiden alueen toimijoiden kanssa.

4.7 Osakkuusyrityöt ja muut yritykset

Kaupungin rooli omistajana osakkuusyrityksiensä toiminnan ja talouden ohjauksessa on rajoittuneempi kuin tytäryrityksissä. Osakkaat yhdessä määrittelevät yhtiön omistajapolitiittiset ja toiminnalliset linjaukset. Mikäli kaupunki on osakkuusyrityksissä suurin omistaja, kaupunki asettaa osakkuusyritykselle omistajapolitiittisissa linjauksissaan kehittämisvision ja toiminnalliset tavoitteet. Muiden yritysten osalta asetetaan tavoite vain Mikkelin kaupungin omistuksen osalta.

Mikkelin kaupunki on osamistajana vähemmistöosuudella osakeyhtiömuotoon perustetussa toiminnassa seuraavista syistä:

1. Kaupunki haluaa käynnistää/olla mukana yhteistyössä muiden omistajien kanssa jossakin sellaisessa toiminnassa, jolla katsotaan olevan positiivinen vaikutus Mikkelin kaupunkikehitykseen esim. palvelutuotannon tai elinkeinopolitiikan osalta. Toiminta noudattelee myös kaupungin strategian linjauksia.
2. Kaupunki haluaa vauhdittaa jonkin sellaisen 1)-kohdassa mainitun toiminnan syntymistä Mikkeliin, mitä tänne ei mahdollisesti muuten syntyisi, tai ei ainakaan niin nopeasti.
3. Kaupunki haluaa edesauttaa omalla osuudellaan uuden innovaation käyttöönottoa Mikkelin seudulla.
4. Osakkuusyrityksen kautta saavutetaan synergiaetuja kaupungin järjestämisvastuulla olevan toiminnan hallinnon, seurannan ja kustannusvastaavuuden kannalta.
5. Osakkuusyrityksen kautta on mahdollista saada ulkopuolista rahoitusta 1)-kohdassa mainitun toiminnan syntymiseen.

Nykyisten omistusten tuottoja suunnataan edellä kohdissa 1 – 3 määriteltyihin tarkoituksiin kaupungin strategisten päämäärien toteuttamiseksi (Kehittämisrahasto). Osakkuusyrityksistä merkittävimpiä ovat Mikkelin Pesula Oy, Mikkelin Mikaeli ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

4.7.1 Osakkuusyritykset

Omistusyhteisöllä tarkoitetaan kuntakonserniin kuulumatonta yhteisöä, jossa kunnalla on sellainen omistusosuus, joka luo kunnan ja yhteisön välille pysyvän yhteyden ja on tarkoitettu edistämään kunnan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön toimintaa. Jollei kunta muuta näytä, yhteisöä pidetään omistusyhteisönä, jos kunnalla on vähintään viidesosa yhteisön osakepääomasta tai vastaavasta pääomasta. Omistusyhteisö voi olla kysymyksessä myös silloin, kun omistusosuus on alle viidesosan, jos pysyvä yhteys syntyy esimerkiksi hallituksen jäsenyyden kautta.

Omistusyhteisöä pidetään osakkuusyhteisönä, jos kunnalla on vähintään viidesosa ja enintään puolet omistusyhteisöyhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Kaupungilla voi olla huomattava vaikutusvalta ja mahdollisuus vaikuttavat yhteisön taloudellisten ja operatiivisten päätösten tekemiseen, mutta sillä ei ole konsernisuhteelle ominaista määräysvaltaa.

Yhtiö	Omistus	Lisätietoja
Kyyhkylän Asuntolat Oy	49,20 %	Kyyhkylän alueella sijaitseva asuntoyhtiö
As Oy Vaahteranlehti	48,99 %	Vaahterakatu 5, Lehmuskylä
Kiint. Oy Otavan Ketola	47,26 %	Akuntie 4, Otava
Mikkelin Pesula Oy	42,86 %	Essoten kanssa omistettava teollisuuspesula
Kiint. Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	41,02 %	Liikekiinteistö Rantakylän keskustassa
As Oy Mikkelin Lehmusrivi	40,60 %	Jalavakatu 14, Lehmuskylä
Etelä-Savon Kaapelitelevisio (ei toimintaa)	36,80 %	Kaapelitelevisioyhtiö
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy	35,80 %	Xamk
Mikkelin Mikaeli Oy	33,33 %	Konsertti- ja kongressitalo
Kiint.Oy Kattilansillan kauppakeskus	32,11 %	Kalliolanrinne 2 (Sale)
As Oy Partinkartano	30,64 %	Ristimäenkatu 3
Kiint. Oy Kyyhkylä (naistinki)	30,00 %	Kyyhkylän kiinteistöt
Kiint. Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo	21,24 %	Musiikkiopiston kiinteistö
Kiint. Oy Mikkelin Torikioski	17,70 %/44,30	Liikerakennus torin laidalla

Konsernivastuuhenkilöt:

kaupunginjohtaja: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
talousjohtaja: Muut

Erityistehtävät: Kaupungin edun mukaista on olla mukana kaupunkia hyödyttävissä yhteistoimintahankkeissa.

Kehittämisvisio ja toiminnan tavoitteet: Osakkuusyhtiöissä riski hajautetaan, osakkuusyhtiö tulee kysymykseen silloin, kun kaupungilla ei ole intressiä olla päävastuussa perustettavassa yhtiössä. Osakkuusyhtiötoiminnalle asetetaan tavoitteet määräysvallan asettamissa rajoissa. Toimintaa seurataan aktiivisesti ja osakkuusyhtiöiden hallitustyöskentelyllä ajetaan kaupungin etua.

Konserni- ja elinvoimajaoston huomiot:

Mikkelin Pesula Oy

- Erialaisten vaihtoehtojen läpikäynti yhtiön tulevaisuudesta

Mikkelin Mikaeli Oy

- Markkinointiin mukaan yhteistyössä kalevankankaan alueen kanssa

4.7.2 Muut yhtiöt

Muihin yhteisöihin lukeutuu yksittäisiä asunto-osakkeita sekä pieniä osuuksia niistä yhtiöistä, joissa on suuri omistuspohja. Omistusosuus muissa yhtiöissä on alle 20 %.

Muut yhtiöt	Omistus	Lisätietoja
As Oy Porrassalmenkatu 43 (1 huoneisto)	2,30 %	Liikehuoneisto
As Oy Ristiinantie 17 (1 huoneisto)	0,60 %	Urpolankatu 3
Kiinteistö Oy Näsiänkara	10,00 %	Lähemäenkatu 2
KiintOy Suomenniemen Kate	2,57 %	Suomenniemellä sijaitseva kiinteistö
As Oy Jääkärintie 29 (1 huoneisto)	15,40 %	Liiketila, Nuijamies
As Oy Kvarretti (1 huoneisto)	0,20 %	Liiketila, Ristimäenkatu 18
As Oy Mikkelin (1 huoneisto)	5,40 %	Kasarminkatu 10 liiketila (päiväkotitoiminta)
As Oy Mikkelin Jalavapuisto(1 huoneisto)	3,80 %	Jalavapuiston palvelutalo (Kotikaari ry)
As Oy Orijärven Kyläpuisto	20,70 %	Karilantie 12, Rantakylä
As Oy Porrassalmenkatu 28 (1 huoneisto)	12,40 %	Liikehuoneisto
Kiinteistö Oy Laaninkulma	27,60 %	Liikekiinteistö Anttolassa
Kuntarahoitus Oyj		Kuntien rahoituslaitos
Mikkelin Keilahalli Oy	0,10 %	Keilahalli
Pieksämäen Jäähalli Oy		Omistus 100 osaketta
Saimaa Golf Oy	1,00 %	Annilan golfkenttä
Saimaa Capital Oy	1,33 %	Pääomarahastoyhtiö

Suur-Savon Sähkö Oy	13,60 %	Strategisesti merkittävä omistus
Amplus holding Oy (ent. Arenna OY/.YH Suomi Oy)		Osa Arava-konsernia
Kuntien Tiera Oy		Tietojärjestelmäpalveluja kunnille
Kunnan Taitoa Oy		Taloushallinnon palveluja kunnille
Kankaalan Talonhoito Oy	6,67 %	Haukivuoren kaukolämpöyhtiö
TTV-Joukkoliikenteen lippu- ja maksujärj. Oy	1,97 %	Joukkoliikenteen maksujärjestelmät
Porrassalmen kehitys Oy	10,00 %	Moision sairaalan tilat
Koha-Suomi Oy		Kirjastojen tietojärjestelmäyhtiö

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Etelä-Savon Energia Oy ei ole ainut kaupungin omistama sähköyhtiö, vaan kaupungilla on melko merkittävä 13,6 % omistus Suur-Savon Sähköstä. Kaupungin yksittäiset vähäiset omistukset ovat asuntoyhtiöiden yhteydessä olevia liiketiloja. Liiketiloja vuokrataan tai annetaan vastikkeetta käyttöön esimerkiksi yleishyödyllisille yhdistyksille.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- **Pyritään luopumaan vähemmistöomistuksista aktiivisesti**
 - Kiinteistöstrategian laatiminen näiltäkin osin
- **Tarvittaessa siirretään omistuksia muihin konserniyhtiöihin**
 - **Selvitetään asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöiden mahdollisuus olla osa kiinteistökonserni-yhtiötä**
- **Selvitetään taloudellisen yhteistyön lisääminen Etelä-Savon Energia Oy:n ja Suur-Savon Sähkö Oy:n välillä**

4.8 Säätiöt

Säätiöiden toimintaa ohjaa säätiölaki.

Säätiöt on perustettu yleishyödyllisiin tai sosiaalisiin tarkoituksiin. Perustamisen edellytyksenä on, että

- toiminnan päätarkoitus on sosiaalinen ja mahdollinen liiketoiminta on sitä tukevaa yritystoimintaa,
- säätiön toiminta perustuu omarahoitukseen, jota voidaan täydentää julkisella tuella ja
- voittojen kerääminen on rajoitettua.

Säätiö on lähtökohtaisesti pysyvä. Koska säätiötä ei siviilioikeudessa lueta yhteisöihin, ei sillä ole omistajia, osakkaita tai jäseniä. Näitä omistajaohjausta koskevia linjauksia noudatetaan kuitenkin soveltuvin osin myös merkittäviin säätiöihin, joissa kaupunki on mukana. Säätiöitä ohjataan perustamisvaiheessa sääntöjen laatimisen kautta ja hallitustyöskentelyn kautta. Säätiölain rajoituksista johtuen hallituksen kokoonpanon muuttaminen on rajoitettua. Lisäksi säätiön hallituksen toimintaa valvoo viranomainen, ei omistaja. Tämän vuoksi säätiöiden hallitusten kokoonpanosta päätettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että ohjaustavoite säilytetään.

4.8.1 Haukivuoren Vanhustentalosäätiö

Haukivuoren Vanhustentalosäätiö	Toimiala: Asuntojen vuokraaminen yli 60-vuotiaille eläkeläisille. Yhteyshenkilö: Talousjohtaja Lisätietoja: Kyyhkylä- säätiö kuuluu Sotainvalidien Veljesliitto konserniin
--	---

Erityistehtävä: Säätiön tarkoituksena on hankkia asuntoja mahdollisimman halpaa vuokraa vastaan etupäässä vähävaraisille 60-vuotta täyttäneille eläkeläisille. Säätiön omaisuutta ja asioita hoitaa ja sitä edustaa 5-jäseninen hallitus, jonka kaupunki valitsee neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Kehittämisvisio: Vanhustentalosäätiö tarjoaa Haukivuorella normaalia vuokra-asumista, johon se valitsee itse asukkaat omien kriteeriensä mukaisesti sekä sen lisäksi Haukivuoren palvelukeskuksen yhteydessä asuntoja (Kotipirtti), joiden asukasvalinta tehdään palvelutarpeen arviointiin perustuen kaupungin SAS-toiminnan kautta. Osa asunnoista on kiinteä osa kaupungin palvelurakennetta. Kaupungin ja vanhustentalon roolia ja yhteistyötä tullaan arvioimaan.

Toiminnan tavoitteet: Säätiö omistaa tai vuokraoikeuden nojalla hallitsee tontteja Haukivuoren kunnassa ja rakennuttaa valtion asuntolainoituksen turvin tai muutoin tonteille asuintaloja sekä omistaa ja hallitsee niitä ja vuokraa asuntoja edelleen.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Selvitys säätiön purkamisen edellytyksistä on käynnistynyt.

4.8.2 Kyyhkylä-säätiö

 Kyyhkylä	Toimiala: Kuntoutus- ja laitoshoitotoiminta Mikkeliissä. Yhteyshenkilö: Kaupunginjohtaja Lisätietoja: Kyyhkylä- säätiö kuuluu Sotainvalidien Veljesliitto konserniin
---	---

Erityistehtävä: Säätiön tarkoituksena on ensisijaisesti edistää sotainvalidien ja sotiemme veteraanien sekä heidän puolisoitensa ja leskiensä sekä toissijaisesti muiden vammaisten ja ikääntyvien terveyttä, hyvinvointia ja itsenäisen asumisen edellytyksiä mahdollisimman pitkään. Kaupunki on perustajajäsen ja on sijoittanut säätiöön 50 % säädepääomasta. Sotainvalidien Veljesliiton nimeää hallituksen puheenjohtajan ja kolme muuta hallituksen jäsentä. Mikkelin kaupunki nimeää hallituksen jäsenistä kolme ja yksi heistä toimii varapuheenjohtajana. Hallituksen puheenjohtaja on Sotainvalidien Veljesliiton nimeämä niin kauan kuin säätiön laitoshoidon ja laitostuntoutuspaikoista yli puolet on sotainvalidien tai heidän puolisoitensa, leskiensä tai veteraanien käytössä. Säätiön sataprosenttisessa omistuksessa on kolme osakeyhtiötä. Kyyhkylä Oy harjoittaa kuntoutus- ja laitoshoitotoimintaa Mikkeliissä. Kyyhkylän Kartano Oy harjoittaa majoitus-, ravitsemus- ja virkistystoimintaa Mikkelin alueella. Kyyhkylän Palvelukeskus Oy tarjoaa ikääntyvien asumiseen ja hoitoon liittyviä palveluja Kouvolassa. Kyyhkylän kiinteistöt Mikkeliissä omistaa Mikkelin kaupunki.

Kehittämisvisio: Säätiö jatkaa aiemmin sotainvalidien Veljesliiton omistuksessa olleen Kyyhkylän kuntoutussairaalan toimintaa. Ensisijaisen sotainvalidien ja -veteraanien hyvinvoinnin erityistehtävän osalta säätiön toiminta on vähentymässä, mutta säätiön yhtiöt tarjoavat laajasti muitakin hoito-, kuntoutus-, asumis-, tuki- ja virkistyspalveluja.

Toiminnan tavoitteet: Tavoitteena on huolehtia säätiön varojen sijoitustoiminnasta ja tukea tytäryhtiöiden toimintaa. Erityistavoitteena on korkeatasoisen kuntoutuksen osaamisen säilyminen Mikkeliissä.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

- Kyyhkylän sääntömuutos tulee jatkossa kasvattamaan kaupungin päätösvaltaa, kun veteraanien määrä palveluiden piirissä vähenee. Muutosvaihe vaatii kaupungin aktiivisuutta.
- Kartanon alueella on matkailuintressi, mikä vaikuttaa yritystoiminnan mahdollisuuksiin.
- Kyyhkylän kiinteistöriski on kaupungilla, kun sairaalakiinteistön kohtalosta päätetään. Alueelle on saatava vuokranmaksukykyistä toimintaan. Lisäksi kiinteistön ikä ja kunto tulevat asettamaan tulevaisuudessa haasteita. Omaisuuden arvon säilyttäminen vaatii investointeja. Puitteet muuten ja sijainti Saimaan rannalla tarjoaa useita mahdollisuuksia.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- **Odotetaan päätösvalan siirtymistä ennen suurempia linjamuutoksia**
- **Pyritään kehittämään jo ennakoivasti Kyyhkylän aluetta.**
 - Matkailun näkökulma

4.8.3 Suomen elinkeinoelämän keskusarkiston säätiö

	Toimiala: Elinkeinoelämää koskevan arkiston ylläpito Yhteyshenkilö: Kaupunginjohtaja Lisätietoja:
---	--

Säätiö ylläpitää arkistoa, joka pyrkii turvaamaan suomalaista elinkeinoelämää koskevan ja sivuavan historiatiedon ja -perinteen säilymistä. Elkaassa oleva materiaali on tarkoitettu nykyisten ja tulevien eri tieteenalojen tutkijoiden sekä muiden tiedon tarvitsijoiden hyödynnettäväksi. Tätä tarkoitusta varten Elka kerää, käsittelee ja asettaa tarvitsijoiden käyttöön yritysten, yksityisten henkilöiden, liittojen ja yhdistysten toiminnassa syntyneitä asiakirjamateriaaleja. Asiakirja-käsite sisältää myös piirustukset, kartat, valokuvat sekä erilaiset ääni- ja kuvataallenteet. Sen toiminnasta vastaa Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkiston Säätiö.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- **Tarkastellaan ja neuvotellaan kaupungin rooli säätiössä uudelleen**
 - Rahoitusmallin päivitys
 - Memory-Campus -roolitus

4.8.4 Karjala-tietokantasäätiö

	Toimiala: Karjala-tietokannan ylläpito Yhteyshenkilö: Strategia- ja kehityspäällikkö Lisätietoja:
---	--

Karjala-tietokannan omistaa Karjala-tietokantasäätiö. Säätiön tarkoituksena on edistää luovutetun Karjalan väestöä koskevan väestötietomateriaalin saamista tutkimusta paremmin palvelevaan käyttöön. Karjala-tietokantasäätiön luoman ja ylläpitämän Karjala-tietokannan tallennus- ja kehitystyö siirtyi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun hallinnoitavaksi 1.1.2017 alkaen.

Säätiön hallituksen jäseninä toimivat Mikkelin kaupungin, Karjalan Liitto ry:n, Itä-Suomen ja Jyväskylän yliopiston edustajat sekä Kirkkohallituksen, Mikkelin maakunta-arkiston, Suomen Sukututkimusseura ry:n ja Väestörekisterikeskuksen edustajat.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Selvitys säätiön purkamisen edellytyksistä on käynnistymässä.

4.9 Kuntayhtymät

Kuntayhtymä on kunnallislain uudistamisen yhteydessä 1993 käyttöön otettu kuntien yhteistoimintamuoto. Kuntayhtymä perustetaan kuntien välisellä valtuustojen hyväksymällä perussopimuksella. Perussopimuksessa voidaan sopia, että päätösvaltaa käyttää yhtymäkokous, jonne jäsenkunnat valitsevat edustajansa, tai perustamissopimuksessa sovittu monijäseninen toimielin. Muidenkin elinten asettamisesta voidaan sopia. Kuntayhtymä on itsenäinen oikeushenkilö. Se voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä käyttää puhevaltaa viranomaisessa. Se voi hoitaa kuntien itsehallintoon kuuluvia ja niille määrättyjä tehtäviä. Kuntayhtymä voi hoitaa myös muun kuin jäsenkuntansa sille antamia tehtäviä. Yhtymän taloudesta ovat viime kädessä vastuussa jäsenkunnat. Sijoitukset kuntayhtymiin ja muihin yhteisöihin palvelevat suoraan kaupunkin vastuulla olevaa palvelutuotantoa tai kaupungin kehittämistä. Tällaiset sijoitukset ovat perus-, osake- tai osuuspääomasijoituksia kuntayhtymiin, osakeyhtiöihin tai osuuskuntiin, antolainat näille yhteisöille tai rahoitusosuuksia nimettyihin investointikohteisiin tai hankkeisiin.

4.9.1 Etelä-Savon Kampuskiinteistöt -kuntayhtymä

	KAMPUSKIINTEISTÖT	Omistus: 72,30 % Toimiala: Ammattikorkeakoulun kiinteistöjen omistaminen Konsernivastuuhenkilö: tekninen johtaja
--	--------------------------	---

Erityistehtävä: Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Mikkelin ja Savonlinnan kaupungit. Yhtymä toimii tiiviissä yhteistyössä Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy:n ja Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:n kanssa ja omistaa lähes kaikki ammattikorkeakoulun käytössä olevat tilat. Mamk ja Xamk yhdessä Mikkelin ja Savonlinnan kampuksillaan ovat kampuskiinteistöjen suurimmat vuokralaiset. Kampuskiinteistöjen liikevaihto on noin 4,5 miljoonaa euroa ja sen omistuksessa on tiloja noin 56.000 neliometriä.

Kehittämisvisio ja toiminnan tavoitteet: Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä on perustettu ylläpitämään Mikkelin ammattikorkeakoulua, mutta on myöhemmin laajentunut kiinteistöjä omistavaksi yhtymäksi. Kampuskiinteistöjen kiinteistöomistuksen pääpaino on entisen Mikkelin ammattikorkeakoulun sijaintipaikkakunnilla, Mikkelin ja Savonlinnan alueella. Vuoden 2017 alusta Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoululla on opetusta Mikkelin ja Savonlinnan lisäksi Kouvolassa ja Kotkassa. Kampuskiinteistöt yhtymällä on myös toimisto-, tuotanto- ja varastotiloja, joita se vuokraa sekä julkisille, että yksityisille toimijoille. Kuntayhtymä tarjoaa laadukkaita tiloja oppilaitoskäyttöön ja muun julkisen ja yksityisen sektorin tarpeisiin. Ammattikorkeakoulun kampusaluetta kehitetään palvelemaan ammattikorkeakoulun tarpeita parhaalla mahdollisella tavalla. Kuntayhtymän omistusjärjestelyjä tullaan selvittämään ja selkeyttämään yhteistyössä Savonlinnan kaupungin kanssa valtuuskauden aikana.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Savonlinnan kanssa käytävä neuvottelut, koska se on kuntayhtymän toinen omistajakunta. Oppilaitoskiinteistöjen yhdistäminen on järkevää, jos kuntayhtymän purku käy edullisesti. Kiinteistöjen alueelliset kuntoerot voivat vaikeuttaa kuntayhtymän ositusneuvotteluja.

Konserni- ja elinvoimajaosto esittää:

- Esitetään linjauksia ja selvitetään mahdollisia edellytyksiä Etelä-Savon Kampuskiinteistöt -kuntayhtymän purulle
- Selvitetään mikkeliäisten kiinteistöjen siirtäminen Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:n omistukseen.

4.9.2 Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä

	Omistus: 57,42 % Toimiala: sosiaali- ja terveyspalvelut sekä erikoissairaanhoido Konsernivastuuhenkilö: kaupunginjohtaja
---	---

Erityistehtävä: Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä (Essote) muodostaa Etelä-Savoon laaja-alaisen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajakuntayhtymän, joka yhdistää maakunnan kuntien ja sairaanhoitopiirin sosiaali- ja terveyspalvelut yhdeksi kokonaisuudeksi. Jäsenkuntia ovat Mikkeli, Juva, Puumala, Kangasniemi, Hirvensalmi, Pertunmaa ja Mäntyharju. Essoten kautta erikoissairaanhoidonsa järjestävät myös Pieksämäki ja Joroinen.

Kehittämisvisio ja toiminnan tavoitteet: Tavoitteena on korkealaatuisten erikoissairaanhoidon ja sosiaali- ja terveystoimen palveluiden järjestäminen ja siihen läheisesti liittyvien terveydenhuollon palvelujen tuottaminen ympärivuorokautisesti jäsenkuntiensa väestölle ja muille asiakkaille. Tavoitteena on jatkaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan jatkuva kehittämistä Etelä-Savossa. Sosiaali- ja terveystoimen palvelut järjestetään kustannustehokkaasti. Mikkelin kaupunki toimii aktiivisesti omistajaohjauksessa niin poliittisella kuin viranhaltijatasolla, jotta voidaan vaikuttaa siihen, etteivät kaupungin maksusuudet kuntayhtymässä kasva kaupungin muuta taloutta nopeammin ja palvelujen laatu laske.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Mikkelissä on varauduttu etupainotteisesti maakuntauudistukseen siirtämällä sosiaali- ja terveystoimen toiminnat entisen alueellisen sairaanhoitopiirin osaksi. Mahdollinen maakuntauudistus siirtää toiminnat maakunnalliseksi palveluksi.

4.9.3 Etelä-Savon Maakuntaliitto

	Omistus: 33,02 % Toimiala: Maakunnan edunvalvonta Konsernivastuuhenkilö: kaupunginjohtaja
---	--

Erityistehtävä: Etelä-Savon maakuntaliitto on aluekehitysviranomainen, joka vastaa oman maakuntansa - Etelä-Savon - yleisestä kehittämisestä. Maakuntaliitto vastaa myös maakuntatasoisesta maankäytön suunnittelusta. Lisäksi maakuntaliitto toimii jäsenkuntiensa yhteisenä tahdonmuodostusväylänä ja valvoo maakunnan etua.

Kehittämisvisio ja toiminnan tavoitteet: Mikkeli toimii osana demokraattista aluehallintoa ja on osaltaan kehittämässä ja vahvistamassa paikallista päätösvaltaa. Myös Etelä-Savon matkailuelinkeinon kehittämistä tullaan jatkamaan. Kaupunki on osana maakuntaa vahvasti mukana maakuntarakenneuudistustyössä.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Maakuntauudistuksen tulo vaikuttaa merkittävästi maakuntien toimintaan.

4.9.4 Vaalijalan kuntayhtymä

	Omistus: 12,80 % Toimiala: Kuntoutuspalvelut Konsernivastuuhenkilö: talousjohtaja
---	--

Erityistehtävä: Vaalijalan osaamis- ja tukikeskus on käsite ja toimintatapa, jolla tuotetaan kuntoutus- ja tukipalveluita erityistä tukea tarvitseville henkilöille, heidän läheisilleen sekä sosiaali- ja terveysalan ja opetustoi-

men muille toimijoille. Osaamis- ja tukikeskus toimii Itä-Suomen neljän maakunnan alueella (asukaspohja noin 800 000) ja tuottaa myös valtakunnallisia palveluja kohonneen käyttäytymisriskin asiakkaille. Vaalijala tuottaa lasten ja nuorten yksilöllistä kuntoutusta ja tukea kasvuun, kehitykseen, koulunkäyntiin ja toisen asteen koulutuksen järjestämiseen sekä itsenäistymiseen sekä aikuisten yksilöllistä kuntoutusta ja tukea, elämänläheisiä palveluita elämänsäkaaren kaikissa vaiheissa.

Kehittämisvisio ja toiminnan tavoitteet: Suomen julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden, ohjauksen ja hallinnon uudistuksen linjauksia tehdään lisää keväällä 2016. Vaalijalan tavoitteena on jatkaa yhtenäisenä palvelujen tuottajana myös uudistuksen jälkeen vuodesta 2019. Toiminnan ja omaisuuden juridinen organisointi tapahtuu vuosien 2017 ja 2018 aikana. Vaalijalan kehysuunnitelmassa käsitellään Vaalijalan mahdollista tulevaa asemaa ja siihen erityisesti toivotaan kuntien näkemyksiä.

Vaalijala on toiminut Savon erityishuoltopiirin kuntayhtymänä vuodesta 1976 alkaen. Vaalijalan kotipaikka on Pieksämäki ja kaupunki kuuluu Etelä-Savon maakuntaan. Vaalijala tuottaa palveluja Itä-Suomen yhteistyöalueelle (Pohjois-Savo, Etelä-Savo, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala) ja jonkin verran kuntoutuspalveluja muualle Suomeen. Tästä näkökulmasta Vaalijalan yhtiöittämisessä olisi perusteltua, että kaikki Itä-Suomen maakunnilla tulisi olla mahdollisuus olla osakkaina Vaalijalassa tai muuten pysyvällä järjestelyllä vaikuttaa Vaalijalan strategiaan linjauksiin. Vaalijalan kiinteä omaisuus hajautuu Etelä-Savoon ja Pohjois-Savoon, ellei muita järjestelyjä tehdä. Muu järjestely voisi olla omaisuuden yhtiöittäminen omaksi yhtiökseen ennen vuotta 2019, joka jäisi kuntien omistukseen. Yhtiö vuokraisi toimitilat Vaalijalan palvelutoiminnalle ja asunnot asukkaille. Vaalijala toimisi jatkossa Itä-Suomen yhteistyöalueen vaativan tason sosiaali-, terveys- ja opetusalan palvelujen tuottajana ja tarjoaisi myös valtakunnallisia palveluja. Vaalijala on kuntayhtymä, jonka omistavat 33 savolaista kuntaa. Mikkelin kaupungin omistusosuus on 12,80 %. Vaalijala muodostaa myös kehitysvammalain (23.6.1977/519) mukaisen Savon erityishuoltopiiriin.

Konsernirakenteen tiivistämistä koskevat huomiot:

Vaalijalan tulevaisuudesta käy keskustelut erillinen kuntakokous. Vaalijan rooli osana mahdollista maakunt uudistusta on vielä hieman epäselvä.